

UNIVERSITAT CATÒLICA DE VALÈNCIA

“San Vicente Màrtir”

**EL CARRER ARTIFICIAL DE PILOTA, UNA
INSTAL·LACIÓ DESCONEGUDA PER A MOLTS**

Treball de Fi de Màster en el Màster en Gestió Esportiva Municipal

Presentat per:

D. JOSEP LLOPIS CERDÀ

Tutoritzat per:

D. VICTOR SANCHEZ SANZ

Torrent, a 19 de Juny del 2017

ÍNDIX

ÍNDIX.....	2
ÍNDIX DE FIGURES.....	4
ÍNDIX DE TAULES	6
RESUM	7
PARAULES CLAU:	7
1 INTRODUCCIÓ.....	8
2 MARC TEÒRIC	9
2.1 CARACTERÍSTIQUES GENERALS DE LA PILOTA VALENCIANA	9
2.1.1 EVOLUCIÓ DEL JOC DE PILOTA	10
2.1.2 INSTAL·LACIONS DE PILOTA VALENCIANA	13
2.1.3 MODALITATS	20
2.1.4 L'EQUIP I ELS JUGADORS	23
3 OBJECTIUS PRINCIPALS I SECUNDARIS.....	24
4 METODOLOGIA.....	25
4.1 DISSENY.....	25
4.2 FERRAMENTES.....	26
4.2.1 ENTREVISTES.....	26

4.2.2	RECERCA D'INFORMACIÓ – ANÀLISI DE CONTINGUT	28
4.2.3	OBSERVACIÓ PARTICIPANT.....	29
4.3	MOSTRA.....	30
4.4	ANÀLISI DE DADES	31
4.5	CRONOGRAMA.....	31
4.6	FASES DEL TREBALL.....	32
5	RESULTATS	33
5.1	CATALOGACIÓ DE TOTS ELS CARRERS ARTIFICIALS DE LA COMUNITAT VALENCIANA.....	35
5.1.1	COMPARATIVA ENTRE TRINQUETS I CARRERS ARTIFICIALS. 36	
5.2	ANÀLISIS I VALORACIÓ DE LA IMPORTÀNCIA DELS CARRERS ARTIFICIALS DE PILOTA	38
5.2.1	CANXA DE PILOTA	38
5.2.2	CARRERS ARTIFICIALS DE RASPALL	39
5.3	FOMENT I FUTUR DE LA INSTAL·LACIÓ DEL CARRER ARTIFICIAL 42	
5.3.1	FOMENT DE LA INSTAL·LACIÓ	42
5.3.2	FUTUR DEL CARRER ARTIFICIALDE PILOTA.....	46
6	CONCLUSIONS	47
7	REFLEXIÓ FINAL	48
8	LIMITACIONS I PROPOSTES DE TREBALLS FUTURS.....	49

9	REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES	50
10	ANNEXES	53
	ANNEXE 1 ENTREVISTES COMPLETES DELS EXPERTS.....	53
	Entrevista N°1	53
	Entrevista N°2	55
	Entrevista N°3	57
	Entrevista N°4.....	59
	ANNEXE 2 FOTOGRAFIES DE CARRERS ARTIFICIALS DE PILOTA	62

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1: Composició de les diferents modalitats dins de la Pilota Valenciana.....	9
Figura 2: Fris Grec "Feninde"	11
Figura 3: Rèplica del quadre de Josep Bru, representació d'una partida de pilota a llargues l'any 1881	12
Figura 4: Maqueta de la Ciutat de la Pilota, Moncada	14
Figura 5: Carrer Natural de Quart de les Valls en una partida a Galotxa.....	15
Figura 6: Carrer artificial de Vinalesa	16
Figura 7: Carrer artificial de Borbotó	17
Figura 8: Trinquet de Pelayo	18

Figura 9: Frontó el Puig.....	19
Figura 10: Partida de Galotxa al carrer artificial de Montserrat.....	21
Figura 11: Partida a Raspall, trinquet de Bellreguard	22
Figura 12: Full de ruta: Esquema que he seguit en l'elaboració del treball	32
Figura 13: Classificació de instal·lacions segons el llibre de Faixa Roja, Faixa Blava .	34
Figura 14: Catalogació dels trinquets de la Comunitat Valenciana.....	37
Figura 15: Godelleta, Canxa de pilota segons Martínez (2012).....	38
Figura 16: Carrer artificial de Meliana	40
Figura 17: Carrer artificial de raspall, Quatretonda.....	41
Figura 18: Partida a Galotxa en un carrer natural.....	45
Figura 19: Carrer artificial d'Alcublas	62
Figura 20: Carrer artificial de Faura	62
Figura 21: Carrer artificial d'Alfarp.....	63
Figura 22: Carrer artificial de Godella	63
Figura 23: Carrer artificial de Xirivella	64
Figura 24: Carrer artificial de Benifaió	64
Figura 25: Carrer artificial de Calp.....	65
Figura 26: Carrer artificial d'Almenara	65
Figura 27: Carrer artificial de Puçol	66
Figura 28. Carrer artificial de Polinyà de Xúquer	66

Figura 29: Carrer artificial de Aldaia	67
Figura 30: Carrer artificial de Foios	67
Figura 31: Carrer artificial de Beniparrell	68
Figura 32: Carrer artificial de Benidorm	68
Figura 33: Carrer artificial de Gavarda.....	69
Figura 34: Carrer artificial de Tibi	69
Figura 35: Carrer artificial de pilota Massalfassar	70
Figura 36: Carrer artificial del Verger	70

ÍNDIX DE TAULES

Taula 1: Classificació de tipologies, nombre de pistes amb paret.....	13
Taula 2: Model d'Entrevista utilitzat en els experts.....	27
Taula 3: Recerca d'informació plasmada en el treball.....	29
Taula 4: Dades bàsiques dels experts entrevistats	30
Taula 5: Cronograma resum	31
Taula 6: Catalogació general dels carrers artificials de pilota valenciana.....	35
Taula 7: Entrevista completa a l'expert en pilota valenciana Josep Tarín	53
Taula 8: Entrevista completa a l'expert en pilota valenciana David Sarasol	55
Taula 9: Entrevista completa a l'expert en pilota valenciana Victor Iñúrria	57
Taula 10: Entrevista completa a l'expert en pilota valenciana Jordi Naya	59

RESUM

En el present treball es descriurà i s'analitzaran diferents aspectes del carrer artificial de pilota, una instal·lació que és específica per a l'esport autòcton dels valencians. Aquest treball, estarà sustentat per un marc teòric en el que es podran observar moltes cites de gran validesa que provenen tant de llibres com de tesi o d'estudis relacionats amb el món de la pilota valenciana. Seguidament es plantejaran els diferents objectius, tant principals com secundaris, i més avant, s'explicarà la metodologia que ha sigut utilitzada en el treball, amb els seus corresponents subapartats, com les ferramentes, el guió de preguntes o el cronograma.

Una vegada explicada la metodologia s'analitzen els resultats, en aquest cas el de la catalogació de carrers artificials de la Comunitat Valenciana i com no, els resultats de les entrevistes realitzades a quatre experts en pilota valenciana, on es veuran les respostes que tenen en comú i les que estan en discrepància. Més avant es farà una conclusió i reflexió final, es descriuran les limitacions pròpies que ha tingut l'estudi i també els possibles treballs futurs que poden sorgir a conseqüència d'aquest.

Per finalitzar, es mostraran les referències bibliogràfiques plasmades en el treball i els annexes, on es podran veure les entrevistes completes i fotografies de molts dels carrers artificials de pilota valenciana que hi ha al llarg de tota la geografia valenciana.

PARAULES CLAU:

- Carrer artificial
- Instal·lació
- Pilota Valenciana
- Canxa
- Galotxa

1 INTRODUCCIÓ

En el passat TFG, vaig parlar de la importància que tenen els trinquets en el nostre esport, vaig fer una catalogació d'ells, i a més una proposta de normativa. Així mateix, en l'apartat de treballs futurs, vaig plasmar l'idea del que podria ser un possible TFM, el qual aniria encarat a analitzar les diferents instal·lacions de pilota, entre elles el carrer artificial, que baix el meu punt de vista és, després del trinet, la més important.

A la Comunitat Valenciana hi ha molts pobles que compten amb carrers artificials, i de la mateixa manera que vaig fer en els trinquets, a aquests també els falta una classificació. Perquè s'ha de tindre en compte que els carrers artificials són quasi tots diferents, hi ha que estan més encarats a la modalitat de raspall, altres a la modalitat de galotxa i altres a la de llargues.

Una de les coses que he tingut en ment, és saber si aquesta instal·lació té futur, ja que hi ha diferents opinions, baix diferents punts de vista. Hi ha gent que pensa que sols s'ha de jugar en trinet, hi ha altra que diu que no s'ha de pedrer la tradició i s'ha de jugar al carrer, i també hi ha gent que defensa el carrer artificial, perquè no és tant costós com un trinet i compleix la funció del carrer, però sense molestar al veïnat, ja que és artificial. També, cal destacar la problemàtica que hi ha en la definició i concepte de carrer artificial i canxa de pilota. Que és cada cosa?, Estan lligades?

Molta gent em pregunta per què em calfe el cap amb un treball de Pilota, i no d'algun esport més conegut que segurament compta amb més bibliografia o més informació a internet. Hi ha un fragment de Soldado (1998), que contesta per compte meu eixa pregunta:

“Sí, la pilota valenciana és un esport, però és molt més que un esport. Té algun element que l'identifica i el distingeix; Quan un jugador alça la mà per a reconèixer, abans que ningú, que ha comés una falta, sap que el seu gest és una reverència cap a un acte quasi espiritual. Sap que amb eixe detall no sols no compleix una norma, sinó amb una exigència de veneració a l'essència d'un joc en el qual la paraula és sagrada”

2 MARC TEÒRIC

Per a introduir-se un poc en el món de la Pilota Valenciana i saber el que plasmarem en aquest treball, el següent marc teòric explicarà aspectes bàsics del joc de pilota relacionats amb les modalitats, els equips amb les seues respectives posicions i les instal·lacions específiques que existeixen, sobre tot el carrer artificial.

2.1 CARACTERÍSTIQUES GENERALS DE LA PILOTA VALENCIANA

En primer lloc, la Pilota Valenciana, caldria definir-la com un esport tradicional i autòcton dels valencians, que ha anat contínuament evolucionant amb el pas del temps i que està compost per diferents modalitats, on es competeix entre dos equips o jugadors amb la característica de colpejar la pilota alternativament amb la mà, amb la que poden jugar amb protecció o sense ella (Ramos, 2016).

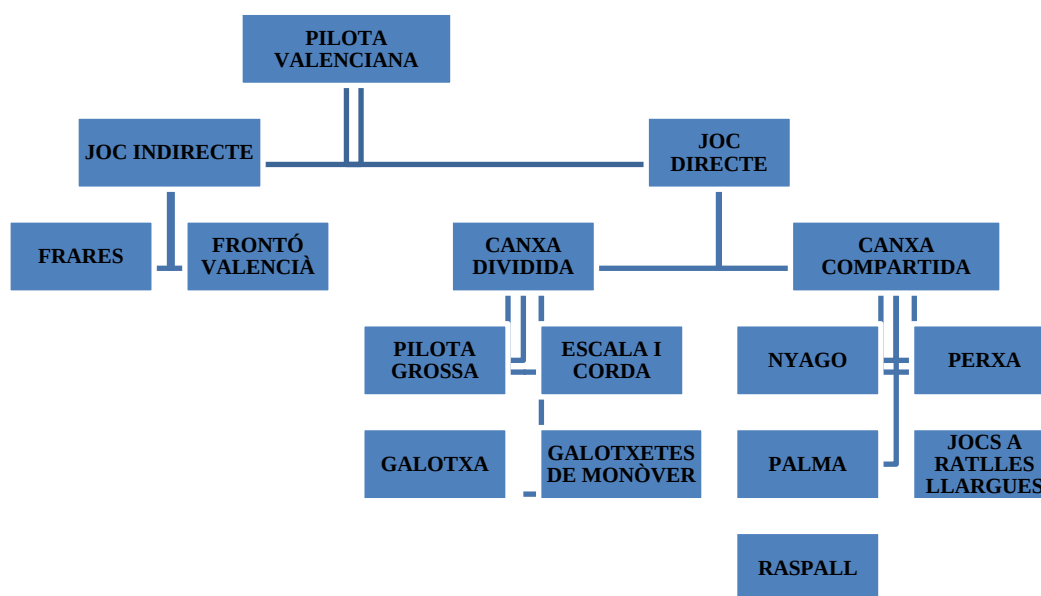

Figura 1: Composició de les diferents modalitats dins de la Pilota Valenciana

Font: Adaptat de Llopis, (2016)

2.1.1 EVOLUCIÓ DEL JOC DE PILOTA

A diferència d'altres esports, la pilota valenciana compta amb una llarga història que es remunta molts anys enrere, a continuació, en aquest apartat es veurà l'evolució del joc de pilota.

Com diuen V. Agulló i R. Agulló (2017):

El joc de pilota és una de les senyes d'identitat i l'esport per excel·lència del poble valencià. Forma part de la nostra identitat col·lectiva sent una de les tradicions culturals més arrelada al territori amb un caràcter clarament vertebrador. Sens dubte es tracta del més important dels esports populars valencians, molt per sobre de les corregudes de joies, els colombares, la vella llatina, el tir i arrossegament, el tir al barrot o el llançament de bola a braç.

Primerament, s'ha de tindre en compte, que els jocs de pilota a mà van sorgir com a una mena de diversió, que es practicaven sempre a l'aire lliure i al mateix temps mostraven l'esperit competitiu, clarament molt diferent al que tenim entès actualment per competició (Iñúrrria, 2013).

Iñúrrria (2013), també conta en l'apartat de l'evolució del joc de pilota al llibre Faixa Roja, Faixa Blava, que:

Les notícies que ens arriben a través dels processos arqueològics i altres investigacions documentals, o narratives, ens diuen que qualsevol poble que practicava aquest tipus de jocs, ja foren els maies, els grecs, els romans o el poble i els cavallers de l'Edat Mitjana, tots ells jugaven en espais oberts, llançant-se la pilota alternativament, un equip o una persona, d'un costat cap a l'altre, d'un espai que bé podia ser el camp obert, o el carrer d'una urbs, el pati d'un castell o fins i tot un simple tram de carretera o camí.

Figura 2: Fris Grec "Feninde"

Font: Pilotaveu.com

A la figura 2, es pot observar la “Feninde”, un fris de les muralles d’Atenes amb una antiguitat de uns 600 anys abans de Crist, on els jugadors, tres a cada part, semblen adoptar postures i col·locacions similars a les que podem observar en una partida a llargues.

Arribada l’època de l’Edat Mitjana va tornar a estar de moda el joc de pilota i va ser a França, on més es va fer per recuperar els jocs que des de la caiguda de l’imperi romà es trobaven oblidats. En aquest país va rebre el nom de Jeu de Paume (joc del palmell de la mà) i era practicat per tots els ciutadans, i va anar evolucionant fins passar a jugar-se en instal·lacions específiques per a eixe joc, que a França s’anomenaven tripot o triquet (Iñúrria, 2013).

Pel que es refereix als inicis del joc de pilota a mà, va arribar a terres valencianes en companyia dels cavallers de Jaume I, és per això que les primeres referències del joc de pilota a La Comunitat es troben a finals del segle XIII. A l’antic Regne de València es sap que era practicat tant per la noblesa com pel poble treballador, cosa que va fer augmentar l’afició del joc en la societat, i a conseqüència es van produir nombroses prohibicions a municipis com Alcoi, Elx, Bocairent, entre altres (V. Agulló i R. Agulló, 2017).

Al Segle XVI, eren moltes les famílies de la noblesa que practicaven el joc de pilota i moltes les que van decidir construir-se trinquets propis per jugar-hi, com el

trinquet del Miracle o el de Centelles. Per altra banda, els que no formaven part de la noblesa tenien que acudir a algun trinquet popular, com el del Trabuquet o el de Na Segarra. Aquests edificis es van convertir des de finals del Segle XIV fins a principis del XVII en les catedrals d'un esport únic (V. Agulló i R. Agulló, 2017).

La pilota era de tots, tant dels nobles com dels llauradors, jornalers, comerciants, joves, etc. Però van ser els múltiples problemes socials i econòmics que va patir l'antic Regne de València des de principis del Segle XVII, els que van fer que la pilota canviés de mans. Van ser els joves, els encarregats de mantenir el joc de pilota viu. Això va suposar un canvi d'escenari, i els segles XVIII i XIX van resultar molt durs, però la pilota valenciana va aconseguir sobreviure a tots els problemes. L'any 1868 s'inaugurà el Trinquet de Pelayo, i poc a poc el joc de pilota va anar recuperant gran part del terreny perdut (V. Agulló i R. Agulló, 2017).

Figura 3: Rèplica del quadre de Josep Bru, representació d'una partida de pilota a llargues l'any 1881

Font: Pròpia

Ja a finals del Segle XIX fins pràcticament l'actualitat, tenint en compte alt i baixos com la Guerra Civil i la posterior dictadura, va suposar un moment de gloria per a la pilota valenciana, ja que es van construir desenes de trinquets en els municipis i es van continuar jugant moltíssimes partides. A més van eixir nombroses figures, de les quals cal destacar els cinc grans de l'escala i corda, El Nel de Murla, El Xiquet de Quart, Juliet d'Alginet, El rovellet i El Genovés (V. Agulló i R. Agulló, 2017).

2.1.2 INSTAL·LACIONS DE PILOTA VALENCIANA

Com ja vaig contar en el passat TFG, A la Comunitat Valenciana, segons l'últim cens del Consell Superior d'Esports, al 2005 hi havien 14954 espais esportius, dels quals 1558 eren considerats pistes amb paret (espais de pilota). Dins d'aquestes, hi havia 801 frontons (49,54%), 376 pistes xicotetes amb paret (23,25%), 140 pistes de pàdel (8,66%), 111 pistes d'esquaix (6,86%) i ja per últim 72 trinquets (4,45%), dels quals englobava, carrers artificials.

També s'ha de tindre en compte que, segons l'ordre del 2 de Març de l'any 2000, en els centres escolars de nova creació, la zona docent quedarà constituïda per el gimnàs, poliesportiu cobert compost per els mòduls: sala poliesportiva, frontó, trinet i galotxa, implantant-se així nous espais per a la pràctica de pilota valenciana, generalitzant-se a la resta de centres de manera progressiva (DOGV nº 3703).

Taula 1: Classificació de tipologies, nombre de pistes amb paret.

Tipus d'espai	Pistes amb paret	Tipus d'Instal·lació Espai obert	Tipus d'instal·lació Recinte tancat
Frontó	501	FRO	PAF
Altres pistes amb paret (mínim 400m2)	58	FRO	PAF
Altres pistes amb paret (màxim 400m2)	376	PEQ	PEQ
Pàdel	140	PAD	PAD
Pista poliesportiva amb frontó 1	31	FRO	PAF
Pista poliesportiva amb frontó 2	19	FRO	PAF
Pista poliesportiva amb frontó 3	9	FRO	PAF
Esquaix	111	SQU	SQU
Trinet	72	FRO	PAF

Font: CSD

En la taula 1, es pot observar com els frontons són la instal·lació que més abunda, ja que és de les més fàcils de construir. Clarament, aquestes xifres no són molt fiables actualment, ja que en els últims dotze anys s'han construït moltes més instal·lacions de tot tipus, sobre tot pistes de pàdel.

Pel que fa al nombre de trinquets, ja sabem quina és l'actual xifra, ja que en el passat TFG vaig realitzar una catalogació de tots els trinet actuals. La Comunitat Valenciana compta amb 62 trinquets, repartits entre 57 pobles, dels quals 44 són coberts i 18 descoberts (Llopis, 2016)

Per a practicar l'esport de la Pilota Valenciana comptem amb diferents instal·lacions específiques o terrenys de joc, entre elles, el trinquet és la més important i coneguda, ja que és on es practiquen les dos modalitats que compten amb jugadors professionals, l'escala i corda i el raspall. A banda d'aquestes, es troben els frontons valencians, els frontons amb frares, els carrers naturals, els trinquet de pilota grossa, les galotxetes i els carrers artificials.

Santandreu (2015), conta que:

Les instal·lacions originàries per a la pràctica de les diferents modalitats són els mateixos carrers. No obstant açò, a causa de l'evolució de la societat, les dificultats que comportava la practica continuada als carrers de les ciutats, i les nombroses prohibicions, portaren a la creació d'instal·lacions específiques per a les diferents modalitats existents.

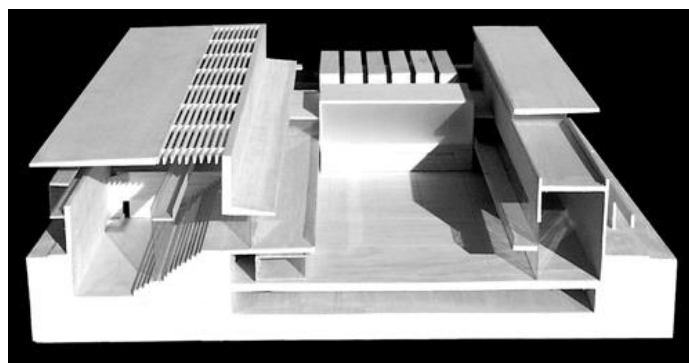

Figura 4: Maqueta de la Ciutat de la Pilota, Moncada

Font: santa tecla arquitectes.com

A la figura 4, s'observa la maqueta de la ciutat de pilota de Moncada, que pretenia reunir, totes les instal·lacions en un mateix recinte, trinquet, carrer artificials, mini trinquet i frontó valencià. Actualment sols està finalitzat el trinquet.

A continuació, descriurem les diferents instal·lacions on es practica el joc de pilota i les seues diferents modalitats. Ens centrarem sols en les instal·lacions més importants i abundants de dins del món de la pilota: el carrer natural, el carrer artificial, el trinquet i el frontó valencià.

2.1.2.1 *El carrer Natural*

Quan es parla de Pilota Valenciana, s'entén com a carrer natural, qualsevol carrer on tradicionalment s'ha jugat alguna modalitat del joc de pilota. A més, aquest carrer no té ninguna forma ni dimensió obligatòria, sempre que es puga jugar amb bones condicions (Bravo, 2014).

Actualment, encara són molts, els pobles que segueixen jugant en aquests carrers, ja que no disposen d'instal·lacions específiques. Un bon exemple és el de Quart de les Valls, poble referent en la modalitat de Galotxa que competeix sempre en carrer natural.

La pràctica de pilota valenciana al carrer natural comporta algun que altre inconvenient, entre ells, perdre les pilotes pels diferents teulats, el trencament de vidres i finestres, la presència de cotxes a la via pública i les pròpies característiques de les construccions modernes, tots aquests fan del joc al carrer un exercici molt complicat (Soldado, 1998).

Figura 5: Carrer Natural de Quart de les Valls en una partida a Galotxa

Font: Elperiodic.com

2.1.2.2 Carrer artificial

El carrer artificial és un dels temes principals del present treball, és per això que vaig a centrar-me un poc més en aquest apartat per a descriure aquest tipus d'instal·lació.

L'origen dels carrers artificials possiblement siga a conseqüència dels inconvenients que comportava jugar al carrer natural, és per això que es va estudiar construir algun tipus d'instal·lació que mantingués les característiques principals del joc al carrer, que permetés jugar sense causar problemes al veïnat i, a més de desenvolupar una política de promoció amb la creació de noves escoles de pilota (Soldado, 1998).

Segons Garcia i Llopis (1991):

Un carrer artificial és un carrer construït a imitació d'un vertader, amb l'únic objecte de practicar-hi el joc de pilota sense causar molèsties ni inconvenients al veïnat, tal com ja existeix a pobles com Montserrat, Beniparrell, l'Eliana, Albuxec o Altea (p. 99).

Els nombrosos inconvenients de jugar al carrer juntament amb l'evolució de la societat, han ocasionat la construcció de un gran nombre de carrers artificials, que faciliten la pràctica de la pilota imitant molt bé els originals amb balcons, portes, finestres o rastells Santandreu (2015).

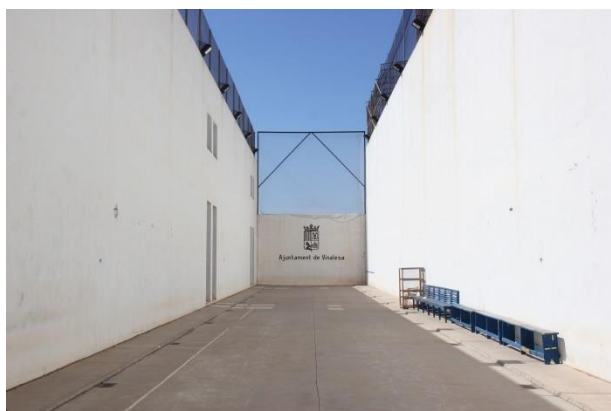

Figura 6: Carrer artificial de Vinalesa

Font: Museu de la pilota

Martínez (2012), explica a la seua tesi, que la Canxa de Pilota, és igual que el carrer artificial, però es diferencia en que la canxa està lliure d'obstacles, i no hi ha presència de balcons, portes, finestres o vorades, com per exemple la canxa de pilota de Godelleta.

La definició que plasma Martínez serà objecte de comprovació en els resultats de les entrevistes realitzades als experts, ja que hi ha discrepàncies per part de molta gent sobre el concepte canxa de pilota.

La recuperació de la modalitat de galotxa, amb la disputa de competicions oficials i la seva consolidació cap als anys vuitanta va portar a alguns clubs a plantejar-se la necessitat de construir recintes on practicar el joc i evitar d'aquesta manera les evidents molèsties que la pràctica d'aquesta modalitat comporta en un carrer públic (Soldado, 1998).

Figura 7: Carrer artificial de Borbotó

Font: FPV

Segons la Federació de Pilota Valenciana hi ha 28 carrers artificials a la Comunitat, dels quals realment no són tots artificials, però actualment hi ha més, ja que eixes dades no estan actualitzades. En l'apartat dels resultats s'observaran les dades més actuals, junt a la catalogació completa de carrers artificials.

2.1.2.3 *El Trinquet*

Pel que fa als trinquets, no hi ha dos iguals. Tots tenen els elements comuns, però sempre es diferencien en longitud, en amplària, en l'altura de les muralles, en els rebots, etc. Cada trinquet té la seua singularitat i això fa que cadascun tinga la seua incertesa, hi ha d'alguns que es denominen “trinquets dauers” i d'altres “trinquets pesats” (Soldado, 1998).

Segons F. Llopis (1999, p. 135), el trinquet:

“Es coneix tant com l'espai on es juga a pilota valenciana com el lloc on es practica la pilota basca, motiu pel qual haurem de distingir ambdós habitatges com a primera passa diferenciadora dels dos esports. Fonamentalment, el trinquet valencià és un edifici de forma rectangular, on es practica un joc en la qual la pilota té total llibertat per a moure's i no és falta si la pilota pega en una paret o altra. Per contra, en el de la pilota basca, encara que l'edifici pot ser tancat físicament per quatre parets, n'hi ha una, la del lateral dret, que no compta per a la pràctica de l'esport, i on hi ha una ratlla lateral que no pot ultrapassar la pilota. Per tant, el trinquet basc, només cal considerar-hi tres parets reals”.

Figura 8: Trinquet de Pelayo

Font: Pilotaveu.com

2.1.2.4 FRONTÓ VALENCIÀ

El frontó valencià és de característiques similars al del frontó basc o al del frontennis, però amb una longitud menor, ja que reglamentàriament és entre 20 i 30 metres de llarg. Actualment, aquesta modalitat està guanyant un poc més de popularitat, en part a les competicions que oferta la Federació de Pilota Valenciana. Els frontons consten de: canxa de joc, contracanxa i zona per al públic. La canxa i la contracanxa hauran de quedar lliures d'obstacles per al bon desenvolupament del joc (Federació de Pilota Valenciana, 2012).

Segons la Federació de pilota valenciana (2011), sols hi ha 20 frontons valencians i la majoria estan a la comarca de l'Horta.

Figura 9: Frontó el Puig

Font: Pilotaveu.com

En la figura 9 s'observa un dels frontons valencians amb més activitat en l'actualitat. En el Puig, hi ha molta afició a aquesta modalitat i fan moltes partides atractives de les quals moltes vegades participen jugadors del País Basc.

2.1.3 MODALITATS

En aquest apartat, anem a centrar-nos en les modalitats que més es practiquen en un carrer artificial, que són la galotxa i el raspall.

Com diu Mollà (1994), “el joc de pilota forma part del llegat cultural d’un gran mosaic de pobles. El joc de pilota fou un entreteniment senyorial i aristocràtic abans d’esdevenir el nostre joc popular per excel·lència” (p. 29).

2.1.3.1 *La Galotxa*

La modalitat de Galotxa ha sigut sempre un joc de carrer, de la mateixa manera que altres modalitats de pilota valenciana com les llargues, el raspall, la perxa... Les partides de galotxa es solien realitzar al carrer de l’església, ja que les seues parets eren molt altes i hi havia poques finestres, tot això permetia que el bot de la pilota fóra més noble que en altres carrers del poble on habituaven molt les canals, les portes, les finestres i persianes (Costa, 2016).

Antigament, la Galotxa es jugava a un temps determinat (a 90 minuts), però en l’actualitat es juga a 14 jocs (70), canviant de part quan s’acaba el joc. L’objectiu d’aquesta modalitat es similar al de l’escala i corda, fer que la pilota passe per dalt de la corda i que l’adversari no la torne. Al igual que el raspall, aquesta modalitat es pot jugar, en el carrer natural, en una canxa de pilota i en alguns casos al trinquet (Conca, 2013).

A partir de la dècada dels 80, és quan la Galotxa va començar a tindre un major protagonisme, sobretot a les comarques de la província de València. Aquesta popularitat va fer que la galotxa adquirirà un fet diferencial respecte a altres modalitats del joc al carrer. Va ser la construcció dels carrers artificials que imitaven les característiques dels naturals i que permetien una pràctica del joc sense interrupcions i sense la pèrdua de pilotes (Costa, 2016).

Figura 10: Partida de Galotxa al carrer artificial de Montserrat

Font: Pilotaveu.com

2.1.3.2 El Raspall

El raspall es juga a huit jocs (40) si la partida és al carrer, però si és al trinquet serà a cinc jocs (25). Pot jugar-se 1x1, 2x2, 3x2 i 3x3, la pilota utilitzada en aquesta modalitat és la de vaqueta i es juga bé al trinquet, al carrer natural o en una canxa de pilota (Conca, 2013).

Garcia i Llopis (1991), defineixen el raspall com:

“Una modalitat del joc de pilota que es juga al carrer o al trinquet, normalment a vint-i-cinc punts o cinc jocs, en què el joc comença traient des del dau després de botar-hi la pilota; la qual, una vegada en moviment, podrà anar per l'aire o per terra, mentre no pegue als tamborins del trinquet, cosa que, contràriament al joc a l'alt, és falta i no aire, o als frontons, si no és jugada de bo al rebot; o mentre els jugadors del rest no l'envien a la llotgeta o a la galeria del dau, si no hi està privada, o no ultrapasse les línies que delimiten el terreny de joc al carrer” (p. 168).

Figura 11: Partida a Raspall, trinquet de Bellreguard

Font: Pilotaveu.com

El raspall és una de les modalitats preferida dels més xicotets, ja que és fàcil d'aprendre i molt divertida. Com diuen Cerdà i Mascarell (2009) al seu llibre:

El raspall és la modalitat a què més recursos estem destinant en l'actualitat. Sempre ha sigut la germana pobre de la pilota, però les mesures que hem impulsat últimament estan ajudant a canviar això. Els xiquets comencen a jugar a l'escola a raspall. Hi ha dos centres de tecnificació per a la formació de raspall. Hi ha més participants que mai en els Jocs Esportius. I en l'àmbit dels clubs, el suport de Rural Caixa li ha donat una estabilitat amb rècords de participació (p. 114).

2.1.4 L'EQUIP I ELS JUGADORS

A l'esport de la pilota valenciana també es necessita d'un equip, bé siga una parella, o un trio. Normalment, en les modalitats de Galotxa, escala i corda i raspall es juga per equips, encara que en aquestes dos últimes també poden fer-ho de manera individual. Les posicions d'un equip són les següents:

2.1.4.1 *Rest*

El rest, és qui es situa més a prop dels frontis i per darrere dels companys. Sol ser el jugador que porta el pes de la partida i requereix d'una gran potència i bona tècnica, ja que és qui efectua els rebots i la caiguda d'escala, en ocasions també rep el nom d'escaleter (Millo, 1976).

2.1.4.2 *Mitger*

La seua missió fonamental és parar les pilotes que vinguen dels contraris, perquè aquestes no li arriben al rest. El mitger és el jugador que se situa davant del rest i darrere del punter, i a diferència del rest, el colp que més efectua és el de la volea. La posició de mitger necessita de una major rapidesa, ja que ha d'anticipar-se més a les jugades. (Martínez, 2012).

2.1.4.3 *Punter*

El Punter és el jugador més avançat de tots, i sol ser un jugador més hàbil que potent. Moltes vegades efectua el paper de feridor. En una partida, és el que menys pilotes juga de tots. Garcia i Llopis (1991), descriuen al punter com el "jugador que fa la punta, es situa davant del mitger i sol ferir" (p. 163)

3 OBJECTIUS PRINCIPALS I SECUNDARIS

Com a objectius principals d'aquest treball són aquests:

1. Catalogar els diferents carrer artificials de pilota valenciana.
2. Analitzar i valorar la importància i el futur dels carrers artificials.
3. Donar a conèixer i fomentar la instal·lació del carrer artificial.

Com a objectius secundaris:

1. Contactar en la Federació de pilota Valenciana i amb el museu de Pilota Valenciana.
2. Establir relacions en experts per a futurs treballs.
3. Conèixer la metodologia qualitativa per fer estudis posteriors.

4 METODOLOGIA

El concepte de metodologia es podria definir com el grup de mecanismes racionals que s'utilitzen per a aconseguir un objectiu o més, que dirigeixen una investigació (Venemedia, 2014).

4.1 DISSENY

La investigació que hem fet en aquest treball és la denominada com investigació descriptiva, ja que té com a finalitat definir, classificar, catalogar l'objecte de l'estudi, en aquest cas la instal·lació del carrer artificial (Chorro, n.d.).

A més de ser de tipus descriptiva, també té una part qualitativa, ja que s'estudia la qualitat de les activitats, les relacions, assumptes, mitjans, materials o instruments en una determinada situació o problema. Així mateixa aquesta investigació procura aconseguir una descripció històrica, és a dir, que analitza detalladament l'activitat en particular (Vera, 2008).

La metodologia qualitativa, s'enfoca en tots aquells aspectes que no poden ser quantificats, és a dir, els seus resultats no van en relació a les matemàtiques, per això es considera un procediment més bé interpretatiu, subjectiu a diferència de la investigació quantitativa. El seu mètode és el raonament inductiu, que va del més particular al més universal. En aquest cas s'accedeix a les dades mitjançant l'anàlisi i observacions directes de les entrevistes (Venemedia, 2014).

Pel que es refereix al disseny de la investigació, aquest treball es tractaria d'una proposta no experimental, ja que no s'han manipulat les variables. En aquest treball he sigut observador de les interpretacions que han fet els diferents experts de pilota valenciana, referides als carrers artificials de pilota.

4.2 FERRAMENTES

En l'apartat de l'anàlisi i valoració de la instal·lació del carrer artificial, els experts han pogut fer les aportacions a través de una entrevista realitzada. Hi ha que tindre en compte, que el mètode de la entrevista és una de les tècniques on més dades es concentren, cosa que facilita la feina als investigadors (Fetterman, 2010).

4.2.1 ENTREVISTES

En primer lloc s'havia decidit crear una taula redona i un grup de discussió, però degut a les dificultats de l'assistència per part dels experts, es va decidir fer entrevistes de manera individual i així traure el millor de cadascú, bé de manera presencial o bé per e-mail, ja que algun dels experts li resultava més còmode.

De la mateixa manera que en la tesi de Sánchez (2013), ens identifiquem amb les modalitats d'entrevistes proposades per Ortega (2009) perquè sintetitzen moltes de les idees dels diferents manuals consultats. És per això, que en aquest estudi s'ha optat per entrevistes amb profunditat, semiestructurades i individuals.

4.2.1.1 *El guió de preguntes*

S'han realitzat les mateixes preguntes per a tots, clares i amb un llenguatge adequat, on cadascun dels experts ha opinat baix el seu punt de vista. Es va decidir fer preguntes obertes ja que així es podia profunditzar molt més en la opinió. Tots els entrevistats són coneixedors del treball i han donat el seu consentiment perquè ho plasme sense problema.

Les preguntes es basaven en un model estàndard per a tots, en les que s'opinava sobre la instal·lació del carrer artificial. Els primers en rebre la entrevista van ser David Sarasol (Director del museu de pilota valenciana) i Josep Tarin (Trellador de la FPV), en eixe moment, la entrevista comptava tant sols amb 9 preguntes, i degut a que es quedava un poc curta es va decidir ampliar-la, fins quedar-se en 12 preguntes. Clarament, tant Josep com David van contestar a les altres posteriorment.

Les preguntes es van decidir a partir de referències bibliogràfiques que s'havien aportat al treball, més la visió pròpia, tant meua com la dels experts. En la taula 2, es pot observar el model d'entrevista utilitzat.

Taula 2: Model d'Entrevista utilitzat en els experts

ENTREVISTAT N°	
Nom entrevistat	
1	Quina relació tens en la pilota?
2	Creus que les instal·lacions específiques de pilota valenciana que hi ha a la Comunitat Valenciana són suficients?
3	Respecte a les instal·lacions de pilota valenciana, quins aspectes creus que impedeixen el seu desenvolupament?
4	Què és per a tu una Canxa de Pilota? Creus que canxa de pilota és el mateix que un carrer artificial, però sense elements salients (balcons, finestres...), Perquè?
5	Què és per a tu un carrer artificial? I quin paper té?
6	Existeix la denominació trinquet de galotxa? I trinquet de Raspall?
7	Creus que és important tindre una catalogació de tots els carrers artificials de la Comunitat Valenciana?
8	Referent als carrers artificials, hi han carrers artificials de raspall, i altres de galotxa?
9	Referent als pobles on no hi ha tanta afició a la pilota valenciana i sense tenir en compte el trinquet, ja que és molt més costós de construir. Creus que la instal·lació del carrer artificial pot ajudar a fomentar la pilota i créixer l'afició?
10	En els pobles que són més menuts, veus més important la creació d'un trinquet o d'un carrer artificial? Perquè? Potser una alternativa al trinquet?
11	Quins avantatges i desavantatges trobes en la instal·lació del carrer artificial?
12	El carrer artificial creus que és una instal·lació amb futur? Quin?

Font: Adaptat de Sánchez (2013)

4.2.1.2 Ètica de l'estudi

Pel que es refereix a l'ètica de l'estudi, podem dir que aquest treball s'ha basat en cites literàries de gran importància i validesa i no s'ha fet ús del plagi. Molta informació ha sigut facilitada pel museu de pilota valenciana i per la Federació de Pilota Valenciana, ja que aquests tenen informació inèdita que no es troba a ningun lloc més

La selecció equitativa dels subjectes de l'estudi deu assegurar que aquests siguin escollits per la seua experiència en el món de la pilota valenciana. Aquesta requereix que la finalitat de la investigació siga la que dicte a qui introduir com a expert, ja que depèn dels objectius que vas a tractar, l'expert pot ser relacionat en un apartat o en un altre, ja que la pilota valenciana és molt ampla i té molts continguts.

Un dels aspectes ètics que s'ha de tindre en compte en un estudi es el consentiment informat. La finalitat d'aquest és assegurar que els experts que han participat en les entrevistes hagen donat el vist i plau per a que la seua informació puga ser aplicada al treball i puga eixir sense ningun problema en una futura publicació, al igual que el nom dels entrevistats.

El respecte al subjecte també és un aspecte ètic, en aquest cas, tots els entrevistats són sabedors que l'estudi es de caràcter universitari i han estat d'acord en que es puga utilitzar el seu nom i la seua informació.

4.2.2 RECERCA D'INFORMACIÓ – ANÀLISI DE CONTINGUT

Una de les coses que s'ha de tindre en compte és que la pilota valenciana no disposa de tanta informació com altres esports, tot i això, aquest treball està replet de moltes referències, que han sorgit a causa d'una gran recerca d'informació. Són molts, els llibres, pàgines web i articles que s'han fullejat. Però de tota la recerca realitzada no serveix tot, el que realment m'ha servit per a l'elaboració d'aquest treball de fi de màster i que he referenciat és la que s'observa a la taula 3.

Taula 3: Recerca d'informació plasmada en el treball

TIPUS D'ÍTEM	TÍTOL	IDIOMA	FACILITAT PER
Llibres	El Genovés	Valencià	Propi
	El joc de pilota valenciana	Valencià	Propi
	El trinquet	Castellà	Museu pilota
	Estudi tipològic i catàleg de trinquets	Valencià	FPV
	Faixa Roja, Faixa Blava. La pilota Valenciana	Valencià	Museu pilota
	Instal·lacions Esportives de la CV	Valencià	Internet
	Joc de Pilota, Historia de un deporte Valenciano	Castellà	Museu pilota
	La pilota valenciana	Valencià	Propi
	La pilota valenciana. Pràctica, ciència i codi	Valencià	Museu pilota
	La revolució va de bo	Valencià	Propi
	Vocabulari del joc de pilota	Valencià	Propi
Pàgines web	www.csd.gob.es	Castellà	Internet
	www.fedpival.es	Valencià	Internet
	www.pilotaveu.com	Valencià	Internet
	www.elperiodic.com	Valencià	Internet
	www.conceptos.com	Castellà	Internet
Tesi	Anàlisi dels factors de rendiment en pilota valenciana: una proposta per a l'educació superior.	Valencià	Internet
	Estudio de los trinquetes de pilota valenciana, según criterios epidemiológicos, de opinión y biomecánicos	Castellà	Museu
	El fenomeno senderista en España. Análisi por un panel de expertos	Castellà	Tutor TFM
Documents	Apunts del curs d'entrenador 2017	Valencià	Propi

Font: Pròpia

4.2.3 OBSERVACIÓ PARTICIPANT

Una observació és de tipus participant, quant l'observador s'introdueix en el succés, és a dir, si l'observador participa en el succés o si és considerat pels demés part del camp d'actuació. La intensitat de la participació pot ser des d'una part més passiva fins una més activa (Heinemann, 2008).

Per a la realització d'aquest estudi m'ha servit molt la experiència que he adquirit durant molts anys, ja que soc coneixedor d'aquest esport des de ben xicotet, i jugador professional en la modalitat de raspall. A més, he col·laborat en la FPV moltes vegades. També, en ocasions anteriors he publicat articles relacionats en la pilota valenciana, tant de instal·lacions com d'història, entre ells el TFG.

4.3 MOSTRA

El tipus de mostra utilitzat en les entrevistes ha sigut el intencional, ja que aquest es caracteritza per tindre un esforç deliberat d'obtenir mostres representatives mitjançant la inclusió en la mostra de grups suposadament típics (Ferrer, 2010).

Les entrevistes han sigut realitzades per diferents experts que hem elegit tenint en compte la seua formació i coneixement del món de la pilota.

Sobre els 4 entrevistats, cal dir que ja els coneixíem d'abans, ja que hem coincidit en actes relacionats amb la pilota valenciana com jornades, o congressos, això ens ha facilitat el contactar amb ells i el dedicar-nos el temps realitzant les diferents entrevistes.

Taula 4: Dades bàsiques dels experts entrevistats

Nom entrevistat	Relació amb la Pilota	Contactat	Justificació com a que és expert
David Sarasol	Director del Museu de Pilota Valenciana del Genovés. Coordinador de l'exposició Faixa Roja i Faixa Blava. Expert en Pilota Valenciana	Contacte propi, veí del meu poble	Participació en molts llibres de pilota
Josep Tarin	Treballador de la Federació de Pilota Valenciana Gran coneixedor de les instal·lacions i de les modalitats practicades als carrer naturals i carrer artificials Jugador aficionat i espectador.	Contacte propi, a través de les pràctiques	Jutge i organitzador de diferents modalitats d'aficionats
Jordi Naya	Llicenciat en C.A.F.E Director del Curs d'entrenador de pilota Nivell 1 Gran coneixedor del nostre esport	Contacte propi a través del curs d'entrenador de pilota	Diferents publicacions relacionades en l'ensenyança de la Pilota Valenciana
Víctor Iñurria	Primer President de la Federació de Pilota Valenciana Arquitecte, arquitecte especialitzat en instal·lacions de pilota	Contacte a través de la FPV	Diferents publicacions en llibres de pilota valenciana

Font: Adaptat de Sánchez 2013

En la Taula 4 s'observen les dades bàsiques dels experts en pilota valenciana, es conta un poc la relació que tenen amb la pilota, com he arribat a contactar amb ells i el perquè.

4.4 ANÀLISI DE DADES

Pel que es refereix a l'apartat de la catalogació dels carrers artificials, aquest s'ha completat a partir del llistat que hi ha a la Federació de Pilota Valenciana, on hi ha uns quants, però falten molts. Per fer el llistat complet, hem preguntat a molta gent de diferents clubs de Pilota de la Comunitat Valenciana, com de Beniparrell, Montserrat, Meliana, Massalfassar... amb la pregunta.- ¿Al vostre poble hi ha alguna instal·lació de pilota valenciana? Quina?

És cert que moltes dades ja les teníem de l'any passat gràcies a l'elaboració del TFG, ja que en aquest havíem preguntat a molts clubs per saber si comptaven amb trinquet o amb una altra instal·lació específica de pilota.

4.5 CRONOGRAMA

Com podem observar a la taula 5, es mostren les tasques realitzades durant el període de desenvolupament del TFM, així com les seues dates.

Taula 5: Cronograma resum

ACTIVITATS / TASQUES	TEMPS DE DURACIÓ											
	MARÇ				ABRIL				MAIG			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Elecció del tema												
Recerca bibliogràfica												
Lectura d'articles												
Elaborar l'índex												
Buscar més informació												
Elaborar l'índex definitiu												
Elaborar els objectius												
Elaborar la introducció												
Elaborar el marc teòric												
Reunions amb el tutor												
Modificar el marc teòric												
Realitzar entrevistes												
Desenvolupament del treball												
Elaborar el pla del treball												
Elaborar les competències												
Elaborar les conclusions												
Elaborar el resum												
Revisar TFM per complet												

Font: Pròpia

4.6 FASES DEL TREBALL

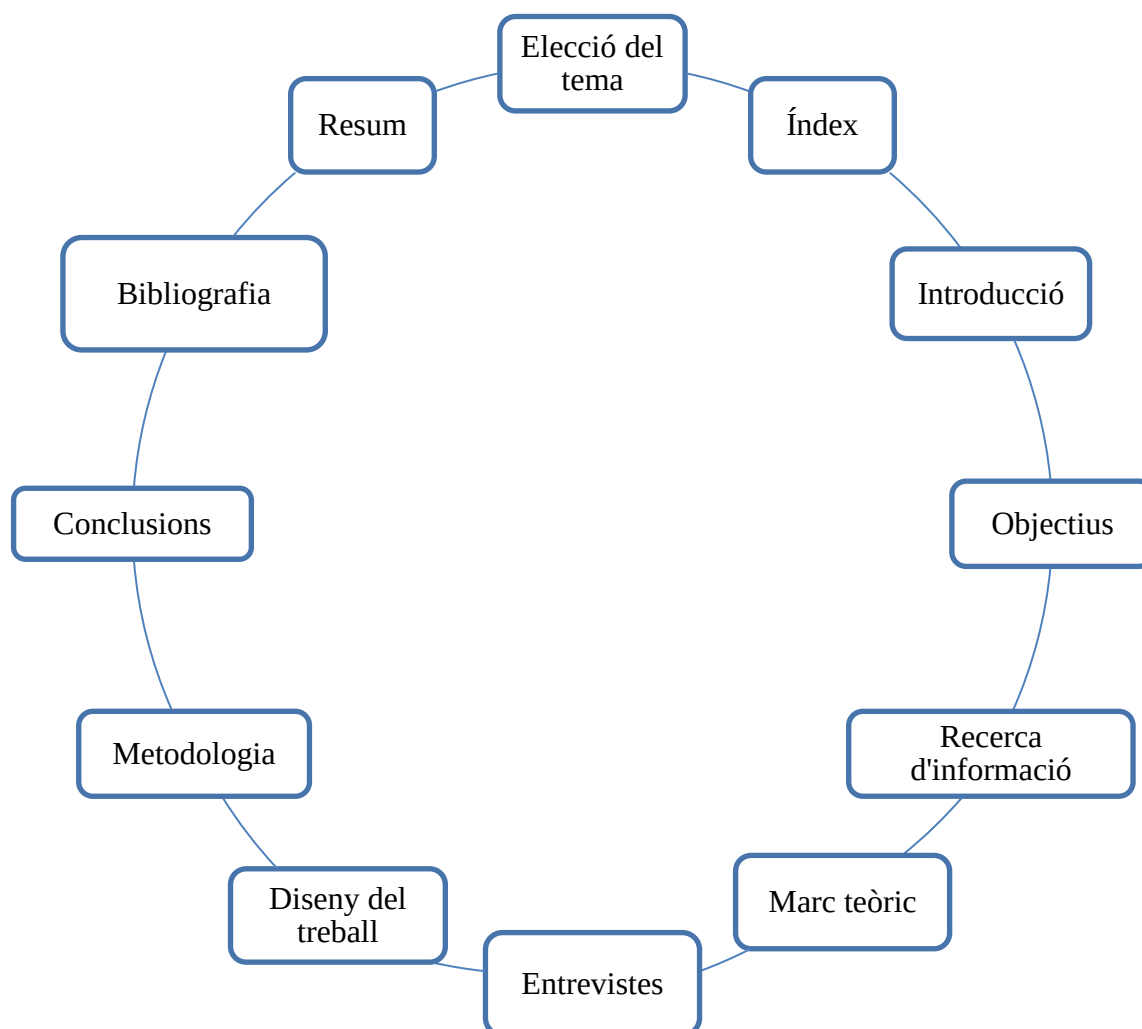

Figura 12: Full de ruta: Esquema que he seguit en l'elaboració del treball

A la figura 12, s'observa el full de ruta que s'ha realitzat per portar a terme el Treball. El primer de tot va ser l'elecció del tema, seguit de la introducció, i la determinació dels objectius. Més avant es va realitzar la recerca d'informació que va servir per a l'elaboració del marc teòric i del desenvolupament del treball. A partir d'aquests, es va analitzar la metodologia i poc a poc es va anar completant el treball.

5 RESULTATS

Pel que fa a les instal·lacions específiques de pilota valenciana, sempre ha estat el dubte de si són suficients o no. Realment, no hi ha cap estudi que mostre totes les instal·lacions que hi ha en general. Si és cert que hi ha alguns per separat, però quan parlem d'instal·lacions de pilota en general, ens referim a totes, des dels mini trinquets dels col·legis e instituts, fins als trinquets on es juguen les partides més importants de professionals, passant pels frontons, carrers artificials...

David Sarasol conta a l'entrevista que moltes de les instal·lacions dels col·legis e instituts "s'han fet malament, exceptuant la del col·legi Joan Fuster de Sueca, la resta son un despropòsit".

Per altra banda, Josep Tarín conta que les instal·lacions de pilota valenciana són insuficients, ja que:

La principal reclamació per part de qualsevol club o escola de pilota és tindre una instal·lació, de manera que no hi ha suficients. Depèn també de les modalitats, per exemple, en el cas del raspall pot haver el mateix nombre de trinquets que de clubs, mentre que en la modalitat de llargues només hi ha dos carrers artificials, Benidorm i Tibi.

Actualment no hi ha ninguna catalogació específica de carrers artificials a la nostra Comunitat. S'ha de tenir en compte que hi ha llibres, com el de *Faixa Roja*, *Faixa Blava* que recull els pobles on hi ha carrers, trinquets i frontons, però aquest no és específic en la instal·lació del carrer artificial, és a dir, els classifica segons si són carrers de galotxa o de raspall, bé siga carrer natural o bé carrer artificial. Al igual, la Federació de Pilota Valenciana, també compta amb un llistat de instal·lacions, però no està actualitzat, pel que en falten moltes.

PROVÍNCIA DE VALÈNCIA

1. Aielo de Malferit: trinquet
2. Albaida: carrer de raspall
3. Albal: frontó valencià
4. Albalat dels Sorells: carrer de galotxa
5. Alberic: trinquet
6. Albuixech: carrer de galotxa
7. Alcàsser: trinquet
8. Aldaia: carrer de galotxa
9. Alfafar: frontó valencià
10. Alfarp: carrer de galotxa
11. Algemesi: trinquet
12. Algimia d'Alfara: trinquet
13. Alginet: trinquet
14. Almussafes: frontó valencià
15. Alzira: trinquet
16. Bèlgida: carrer de raspall
17. Bellreguard: trinquet
18. Benifaió: carrer de galotxa
19. Benigànim: trinquet
20. Beniparrell: carrer de galotxa
21. Bicorb: trinquet
22. Borbotó: carrer de galotxa
23. Canals: trinquet
24. Carcaixent: trinquet
25. Càrcer: trinquet
26. Castelló de Rugat: trinquet
27. El Puig de Santa Maria: frontó valencià

28. Faura: carrer de galotxa
29. Foios: carrer de galotxa
30. Gabarda: carrer de raspall
31. Gandia: trinquet
32. Genovés: trinquet
33. Godelleta: carrer de galotxa
34. Guadassuar: trinquet
35. La Llosa de Ranes: trinquet
36. La Pobla de Vallbona: trinquet
37. L'Elia: trinquet
38. Llíria: trinquet
39. Llutxent: trinquet
40. L'Olleria: trinquet
41. Manises: trinquet
42. Manuel: trinquet
43. Massalfassar: carrer de galotxa
44. Massamagrell: trinquet
45. Meliana: carrer de galotxa
46. Montcada: trinquet
47. Montserrat: carrer de galotxa
48. Museros: trinquet / frontó valencià
49. Oliva: trinquet
50. Ontinyent: trinquet
51. Piles: trinquet
52. Polinyà de Xúquer: carrer de raspall
53. Puçol: carrer de galotxa
54. Quart de les Valls: carrer natural
55. Quart de Poblet: frontó valencià
56. Quatretonda: carrer de raspall

57. Rafelbunyol: trinquet / carrer natural
58. Rafelguaraf: carrer de raspall
59. Riba-roja de Túria: trinquet
60. Sagunt: trinquet
61. Silla: carrer de galotxa
62. Sollana: carrer de galotxa
63. Sueca: trinquet
64. Tavernes de la Valldigna: trinquet
65. Torrent: trinquet
66. Tuéjar: frontó valencià
67. Utiel: frontó valencià
68. València: trinquet / frontó valencià
69. Vilamarxant: trinquet
70. Villanueva de Castellón: trinquet
71. Vinalesa: carrer de galotxa / frontó valencià
72. Xeraco: trinquet
73. Xeresa: trinquet
74. Xest: frontó valencià
75. Xirivella: carrer de galotxa / frontó valencià

PROVÍNCIA D'ALACANT

76. Alcoi: trinquet
77. Altea: carrer de galotxa
78. Beniarres: trinquet
79. Benidorm: trinquet / carrer de llargues
80. Benimarfull: trinquet
81. Benissa: trinquet
82. Calp: carrer de llargues / carrer de galotxa

83. Castalla: trinquet
84. Dénia: trinquet
85. El Campello: trinquet
86. El Pinós: galotxetes
87. Gata de Gorgos: trinquet
88. L'Alqueria d'Asnar: trinquet
89. Monóver: galotxetes
90. Murla: trinquet / carrer natural
91. Muro d'Alcoi: trinquet
92. Ondara: trinquet
93. Orba: trinquet
94. Pedreguer: trinquet
95. Petrer: trinquet
96. Tibi: carrer de llargues
97. Xàbia: trinquet

PROVÍNCIA DE CASTELLÓ

98. Almenara: carrer de galotxa
99. Borriana: trinquet
100. Borriol: trinquet
101. Castelló de la Plana: trinquet
102. Gaibiel: carrer de galotxa
103. Moncòfa: frontó valencià
104. Onda: trinquet
105. Traiguera: frontó amb freres
106. Vila-Real: trinquet
107. Xilxes: trinquet

Figura 13: Classificació de instal·lacions segons el llibre de Faixa Roja, Faixa Blava

Font: Museu Valencià d'Etnologia (2013)

En els següents apartats es tractarà de complir els objectius plasmats en el treball, entre ells la catalogació, l'anàlisi per part dels experts i la fomentació del carrer artificial.

5.1 CATALOGACIÓ DE TOTS ELS CARRERS ARTIFICIALS DE LA COMUNITAT VALENCIANA

La instal·lació del carrer artificial necessita d'una catalogació ben feta i clara, i que indentifique els diferents tipus de carrers artificials que hi ha. Els 4 experts que han realitzat la entrevista, estan d'acord en que és molt important tindre una catalogació, ja que totes aquestes coses ajuden a la pilota valenciana en general.

Taula 6: Catalogació general dels carrers artificials de pilota valenciana

COMARCA	MUNICIPI	COBRIMENT	MODALITAT
Els Serrans	Alcublas	No	Galotxa
La Plana Baixa	Almenara	No	Galotxa
El camp de Morvedre	Faura	No	Galotxa
El camp del Túria	L'Elia	No	Galotxa
L'Horta	Albalat dels Sorells	No	Galotxa
	Albuixech	No	Galotxa
	Aldaia	No	Galotxa
	Beniparrell	No	Galotxa/Raspall
	Borbotó (València)	Si	Galotxa/Raspall
	Foios	No	Galotxa
	Godella	No	Galotxa
	Meliana	Si	Galotxa/Raspall
	Massalfassar	No	Galotxa
	Massamagrell	No	Galotxa
	Puçol	No	Galotxa
	Silla	No	Galotxa
	Vinlesa	No	Galotxa
	Xirivella	No	Galotxa
La Foia de Bunyol	Godella	Si	Galotxa
La Ribera Alta	Alfarp	Si	Galotxa
	Benifaió	Si	Galotxa
	Gavarda	No	Raspall
	Montserrat	No	Galotxa/Raspall
	Rafelguaraf	No	Raspall
La Ribera Baixa	Polinyà del Xúquer	Si	Raspall
	Sollana	No	Galotxa
La Safor	Real de Gandia	No	Raspall
La Costera	**Moixent**	No	Galotxa/Raspall
La Vall d'Albaida	Bèlgida	No	Raspall
	Quatretonda	Si	Raspall
La Marina Alta	El Verger	Si	Raspall
	Calp	No	Galotxa
El comptat de Cocentaina	Benimarfull	No	Raspall
	Muro d'Alcoi	No	Raspall
La Marina Baixa	Benidorm	Si	Galotxa/llargues
L'Alcoià	Tibi	Si	Galotxa/llargues

**Moixent està amb asterisc perquè era un carrer artificial, però en aquests últims anys ha sigut reconstruït i ara és un trinquet

	POBLES	CARRER	COB	DESC	RASPALL	GALOTXA
TOTAL	36	36	10	26	14	27

Font: Adaptat de Llopis (2016)

Com es pot observar a la taula 6, es mostren tots els carrers artificials que hi ha a la nostra Comunitat, a la província de Castelló, València i Alacant. Aquesta catalogació està organitzada per comarques de Nord a Sud, per municipis, per cobriment i per modalitat predominant.

Són molts els pobles que compten amb la instal·lació del carrer artificial, cal remarcar, que la zona de les hortes de València, és la que més carrers artificials té, amb un total de 14, el segueix la comarca de la Ribera Alta amb 5. Possiblement siga perquè aquestes dos comarques són les dos on més es practica la modalitat de Galotxa i que més activitat tenen en els campionats autonòmics que organitza la Federació.

El resum de la taula 6, ens diu que hi ha 36 carrers artificials a la nostra Comunitat, tots en municipis diferents, és a dir, que no hi ha ningun municipi amb més d'un carrer artificial. A més, 26 són descoberts, i 10 coberts. En 14 carrers artificials predomina la modalitat de raspall i en 27 la de galotxa, hi ha que tindre en compte que hi ha localitats que practiquen molt a sovint les dos modalitats, com són Meliana o Beniparrell.

5.1.1 COMPARATIVA ENTRE TRINQUETS I CARRERS ARTIFICIALS

En el passat TFG vaig realitzar una catalogació dels diferents trinquets de la Comunitat, és per això que en aquest apartat, mostraré la comparativa entre els carrers artificials i el trinquets.

En la Figura 14 es pot observar com la instal·lació del trinquet està més expandida per tota la Comunitat, és a dir que està repartida per més comarques i per més pobles. Clarament el trinquet és la mare de totes les instal·lacions de pilota valenciana. S'ha de tindre en compte que a les comarques de la Plana alta, La Canal de Navarrés, el Vinalopó Mitjà i La Costera, actualment no compten amb ninguna instal·lació de carrer

artificial. Mentrestant, a les comarques dels Serrans i la Foia de Bunyol és la instal·lació del trinquet la que existeix.

COMARCA	MUNICIPI	PROPIETAT	COBRIMENT	MODALITAT					
La Plana Alta	Borriol	Públic	Descobert	E i C					
	Castelló	Públic	Cobert	E i C					
La Plana Baixa	Borriana	Públic	Cobert	E i C					
	Vila-real	Públic	Cobert	E i C					
	Onda	Públic	Cobert	E i C					
	Xilxes	Públic	Cobert	E i C					
El camp de Morvedre	Sagunt	Públic	Cobert	E i C					
El camp del Túria	L'Eliana	Públic	Cobert	E i C					
	Liria	Públic	Cobert	E i C					
	Pobla de Valldona	Públic	Descobert	E i C					
	Riba-Roja de Túria	Públic	Descobert	E i C					
	Vilamarxant	Públic	Cobert	E i C					
	L'Horta	Alcasser	Públic	Cobert	E i C				
La Ribera Alta	Manises	Públic	Cobert	E i C					
	Massalfassar	Públic	Cobert	E i C					
	Massamagrell	Privat	Descobert	E i C					
	Moncada	Públic	Cobert	E i C					
	Museros	Públic	Cobert	E i C					
	Torrent	Públic	Descobert	E i C					
	Valencia - Pelayo	Privat	Cobert	E i C					
	València - UPV	Privat	Cobert	E i C/Raspall					
	Alberic	Públic	Cobert	E i C					
	Algines	Públic	Descobert	E i C					
La Ribera Baixa	Alzira nou	Públic	Cobert	E i C i Raspall					
	Alzira vell	Públic	Descobert	E i C i Raspall					
	Carcaixent	Públic	Descobert	E i C					
	Càrcer	Públic	Cobert	Raspall					
	Guadassuar	Públic	Cobert	E i C i Raspall					
	Manuel	Públic	Descobert	Raspall					
	Villanueva de C.	Privat	Descobert	Raspall					
	Favara	Públic	Descobert	Raspall					
	Sueca	Públic	Cobert	E i C i Raspall					
	Bicorp	Públic	Cobert	Raspall					
La Canal de Navarres	Bicorp	Públic	Cobert	Raspall					
La Safor	Bellreguard	Públic	Cobert	Raspall i E i C					
	Oliva nou	Públic	Cobert	Raspall					
	Oliva vell	Públic	Cobert	Raspall					
	Piles	Públic	Cobert	Raspall					
	Xeraco	Públic	Cobert	Raspall					
	Xeresa	Públic	Descobert	Raspall					
La Costera	Canals	Públic	Cobert	Raspall					
	Genovés	Públic	Cobert	Raspall i E i C					
	La Llosa de Ranes	Públic	Cobert	Raspall					
	Llocnou	Públic	Descobert	Raspall					
La Vall d'Albaida	Aielo de Malferit	Públic	Descobert	Raspall					
	Benigànim	Públic	Cobert	Raspall					
	Castelló de Rugat	Públic	Cobert	Raspall					
	Llutxent	Públic	Descobert	Raspall					
	Ontinyent	Públic	Cobert	Raspall					
	Otos	Públic	Cobert	Raspall					
La Marina Alta	Murla	Públic	Cobert	E i C					
	Ondara	Públic	Descobert	Raspall					
	Orba	Públic	Descobert	Raspall					
	Pedreguer	Públic	Cobert	E i C i Raspall					
	Xàbia	Públic	Cobert	E i C i Raspall					
	Dénia nou	Públic	Cobert	E i C i Raspall					
El comptat de Cocentaina	Alqueria d'Asnar	Públic	Cobert	Raspall					
	Beniarres	Públic	Descobert	Raspall					
	Planes	Públic	Cobert	Raspall					
La Marina Baixa	Benidorm	Públic	Cobert	E i C					
	Benissa	Públic	Cobert	E i C					
L'Alcoia	Castalla	Públic	Cobert	E i C					
Vinalopó Mitjà	Petrer	Públic	Cobert	E i C					
POBLES		TRINQ	PÚBLIC	PRIVAT	COB	DESC	RASP	E i C	
TOTAL		57	62	58	4	44	18	34	40

Figura 14: Catalogació dels trinquets de la Comunitat Valenciana

Font: Llopis (2016)

Trinquets hi ha un total de 62, mentre que carrers artificials sols hi ha 36. Sobre aquesta xifra hem de dir que no és mol desajustada, ja que la majoria dels carrers artificials són pràcticament nous, a diferència dels trinquets, que la majoria estan construïts des de fa molts anys. En l'estudi tipològic i catàleg de Trinquets de Vilalta (1986), es mostra que fa 31 anys, sols hi havia un carrer artificial, mentre que trinquets ja hi havia 51. És per això que en els últims anys, s'han construït més instal·lacions de carrer artificial que de trinquets.

5.2 ANÀLISIS I VALORACIÓ DE LA IMPORTÀNCIA DELS CARRERS ARTIFICIALS DE PILOTA

Com ja s'ha comentat en el marc teòric, el carrer artificial és una canxa de joc artificial, que simula un carrer natural. Clarament, els quatre experts coincideixen en el que és un carrer artificial, però en el cas de Canxa de pilota hi ha alguna discrepància en el que és.

5.2.1 CANXA DE PILOTA

En pilota valenciana, quan es parla de canxa de pilota no es sap molt bé a què es refereix, ja que cadascú diu una cosa, i hi ha poca informació escrita. Martínez (2012) explica a la seua tesi que canxa de pilota és igual que el carrer artificial, però es diferencia en que la canxa està lliure d'obstacles, i no hi ha presència de balcons, portes, finestres o vorades, com per exemple la canxa de pilota de Godelleta. Però dels quatre experts, tres no estan d'acord amb la seua definició.

Figura 15: Godelleta, Canxa de pilota segons Martínez (2012)

Font: Pilotaveu.com

En la figura 15 es pot observar com aquesta instal·lació, no té ningun element extern, com les voreres, els balcons o les finestres. Segons conta Martínez en la seua tesi, aquesta instal·lació no seria un carrer artificial, sinó una canxa de pilota.

En les entrevistes s'havia preguntat què era una Canxa de Pilota, i si creien que canxa de pilota era el mateix que un carrer artificial, però sense elements salients (balcons, finestres...).

Josep Tarin comentava que una canxa de pilota és qualsevol lloc artificial on es juga a pilota.

David Sarasol, simplement el lloc on es juga a pilota, ja siga trinquet, carrer, frontó o qualsevol altra.

Victor Iñurria, deia que seguint l'origen de la paraula canxa procedent del "Quetxua", és una superfície que per les seues característiques permet la practica d'alguna modalitat de Pilota.

Jordi Naya, per altra banda comentava que canxa de pilota era una instal·lació creada específicament per a la pràctica de la pilota i sense cap tipus d'obstacle. A més matisava que en alguna retransmissió, els comentaristes denominaven canxa de pilota a la instal·lació de Godelleta (sense ningun obstacle) i carrer artificial al que hi ha a Sollana.

5.2.2 CARRERS ARTIFICIALS DE RASPALL

És molt important remarcar, que en els darrers anys, els carrers artificials han evolucionat molt, és per això que s'han adaptat molt al tipus de modalitat i actualment es poden distingir per poder jugar-se a una modalitat o a una altra. En qualsevol carrer artificial es pot jugar a galotxa o a raspall, però en els últims anys s'han construït alguns tipus de carrers, que estan més encarats a la modalitat de raspall, cosa que fa quasi impossible la pràctica d'una altra modalitat en eixa instal·lació. Tot i que no hi ha res escrit sobre aquesta distinció, vaig a definir, en base a les respostes dels experts i també en base a la meua experiència com a jugador, el que podria anomenar-se com a carrer artificial de raspall.

Figura 16: Carrer artificial de Meliana

Font: FPV

Com s'observa a la figura 16, el carrer artificial de Meliana és un dels més normals i habituals, és molt similar al carrer natural, amb les seues respectives façanes i portes i com la majoria dels que hi ha actualment, compta amb galeries al rest i al dau per al públic, però aquest està cobert a diferència dels altres. En aquest tipus de carrer es pot jugar a qualsevol modalitat de carrer, com el raspall, la galotxa o les Llargues.

Pel que fa a l'espai de joc, bàsicament és el mateix, el que canvia és que hi ha alguns carrers que no compten amb la muralla de l'esquerra (mirant des de el dau), cosa que dificulta la pràctica de les altres modalitats, a més tenen un tipus d'escala (amb menys graons) per al públic molt semblant a la del trinquet. Les façanes i portes continuen estant, i les voreres també. Alguns ja compten amb un palquet a la zona del dau, molt semblant al del trinquet. El carrer artificial de Bèlgida o el de Quatretonda es considerarien específics de raspall.

Figura 17: Carrer artificial de raspall, Quatretonda

Font: Pilotaveu.com

En la figura 17 s'observa com és un carrer artificial de raspall, es veuen perfectament les voreres i els balcons, i al mateix temps els dos escalons on està col·locat el públic. En aquest tipus de carrers, quan la pilota s'endinsa entre la gent i no torna a la zona de joc, es considera pilota parada (s'agafa i es posa al mig del carrer) i es colpeja amb la mà no dominant (al igual que en el carrer natural). A més, també s'observa que hi ha un palquet. Aquesta instal·lació estaria en un terme mig entre el trinquet i el carrer.

En aquest apartat, els quatre experts estan d'acord en que hi ha instal·lacions que són més propícies per a jugar a alguna modalitat, però en totes es poden practicar les diferents modalitats. David Sarasol en referència a si hi ha carrers artificials de raspall o de galotxa ens conta que:

Sí, segons la modalitat que es juga en el poble on el fan, però, qualsevol serviria per a altres modalitats. El que passa és que el solen fer de les característiques per al que va a ser utilitzar. Per exemple, a Tibi o Benidorm s'han fet carrers per jugar a llargues, servirien per a altres modalitats, però, com allí juguen a llargues, els han fet més llargs que altres. A Polinyà, Quatretonda o Gavarda els han fet per a jugar a raspall, amb particularitats com l'escala a Quatretonda. I a l'Horta Nord, quasi tots son per a galotxa, amb finestres, portes o voreres i, alguns, tenen particularitats com l'escala a Albuixech o la llargària a Godella.

5.3 FOMENT I FUTUR DE LA INSTAL·LACIÓ DEL CARRER ARTIFICIAL

5.3.1 FOMENT DE LA INSTAL·LACIÓ

Pel que fa a la fomentació de la instal·lació del carrer artificial, a l'entrevista es feia referència varies preguntes de les quals els experts ens han propiciat diferents contestacions.

Una de les preguntes, concretament la nº 9; **Referent als pobles on no hi ha tanta afició a la pilota valenciana i sense tenir en compte el trinquet, ja que és molt més costós de construir. Creus que la instal·lació del carrer artificial podria ajudar a fomentar la pilota i créixer l'afició?**

Josep Tarín comenta que:

No deuria d'haver tanta diferència de pressupost entre una instal·lació i altra, i que caldria que cada poble tinguera una instal·lació conforme la preferència dels seus jugadors, però primerament hauria de tindre una escola. Quan tens un recinte tancat on jugar i, sobre tot, entrenar sense molestar al veïnat ja tens molt de camí fet. El que realment és important, i realment fa falta, és que cada poble pugui tindre una instal·lació, siga la que siga.

David Sarasol segueix amb la mateixa línia que Tarín i diu que:

El millor per a que un jugador siga aficionat o professional, és poder entrenar en una canxa, siga trinquet o carrer, ja que sempre podrà practicar les distintes jugades. Pel que fa als pobles que no tenen trinquet, però sí compten amb carrer artificial, sempre podran entrenar o jugar. Per exemple, Quatretonda té carrer artificial, al voltant d'ella ha desenvolupat un club i, recentment, una escola què, després de quatre o cinc anys, està donant resultats.

Per altra banda, Victor Iñúrrria a diferència de Sarasol i de Tarín comenta que:

Depèn de la ubicació del carrer artificial, perquè la realitat ha dit que si el carrer artificial es troba lluny del poble i la seua manca de caliu popular, moltes instal·lacions han estat i estan infrautilitzades. Cal fer-ne però pensant en la ubicació i que no es perga l'ambient social i esportiu.

Jordi Naya, també fa la seua aportació, però diferent als altres experts, ja que aquest es centra més en la falta de bona gestió i comenta que:

Tindre una instal·lació pot ajudar per suposat, però el més important són les persones que organitzen i gestionen l'activitat de la pilota. Si no hi ha escola que treballa pels xiquets, si no hi ha club que participe en competicions o organitze tornejos locals, aleshores no hi ha futur.

Una de les altres preguntes relacionades en el foment de la instal·lació era la nº 10; **En els pobles que són més menuts, veus més important la creació d'un trinquet o d'un carrer artificial? Perquè? Potser una alternativa al trinquet?**

Sobre aquesta pregunta, també han estat molt en consonància els quatre experts i donen diferents exemples on s'entén perfectament el volen expressar.

Josep Tarín explica que no creu que s'haja de fer una discriminació entre una instal·lació o altra, el més important serà quina modalitat és l'habitual del lloc en qüestió. Si el que es vol és tindre un lloc on jugar a pilota, amb dues muralles tens prou, de manera que el fet de ser un recinte més barat pot facilitar l'inici de l'activitat. Per exemple a Moixent començaren fent una canxa amb només eixes dues parets, i després han construït l'escala. I en canvi hi ha poblacions com Massalfassar que tenen el trinquet pegat al carrer artificial i com la majoria de jugadors practiquen la galotxa, el trinquet queda lliure per a entrenar i per als xiquets de l'escola.

La instal·lació del carrer artificial no te perquè ser una alternativa al trinquet, són elements que es poden complementar perfectament, tot depèn de la modalitat que es

jugue a la població en qüestió. Les escoles haurien d'utilitzar ambdós recintes, ja que la tècnica que pot donar-te una no és la mateixa.

David Sarasol comenta que:

Abans es feia la canxa que es necessitava. Ara per ara, si no hi ha pressupost, un trinquet és més costós, sempre poden fer altre tipus de canxa. Però, si un poble juga a galotxa, el normal es que facen un carrer. Encara què, el millor, segons els experts, és el trinquet. De fet, el jugador que s'ha criat al trinquet, sol tindre molts més recursos.

Tant Jordi Naya com Victor Iñúrrria pensen igual sobre els costos que suposen les instal·lacions de pilota valenciana. Iñúrrria comenta que:

Un trinquet és una instal·lació d'alt cost i sols seria bona la seua creació quan la demanda local o comarcal ho demanés. Altra cosa ben distinta seria la creació i valoració d'una escola de pilota en lloc adient, on els menuts, conduïts pels majors, anés augmentant la demanda.

La última pregunta sobre el foment del carrer artificial de pilota era la nº 11 i deia; **Quins avantatges i desavantatges trobes en la instal·lació del carrer artificial?**

En aquesta pregunta els diferents experts han aportat un conjunt d'avantatges i desavantatges que posarem en forma general en el següent apartat:

5.3.1.1 Avantatges

Un carrer artificial pot ser més senzill de construir, i et pot servir per a jugar a raspall, llargues i galotxa. A més, segurament et pot abaratir bastant la construcció.

El fet de tindre uns pocs elements en el terreny de joc facilita que els jugadors hagen de ser més tècnics, ja que han de controlar més la pilota per evitar precisament aquests obstacles, i no ho confien tot exclusivament en la pegada.

5.3.1.2 Desavantatges

Un dels desavantatges més importants és que no podràs practicar la modalitat d'escala i corda ni la de frontó valencià. A més, un dels problemes del carrer artificial és la falta de piloteig, que pot ser un punt a favor del trinquet, al tindre menys obstacles.

Un carrer artificial, al igual que el natural, té molts entrebancs (voreres, rastells, portes i finestres, balcons, etc.), i això fa que el joc siga imprevisible. També, el gran desavantatge del carrer artificial és que elimines el joc del seu indret natural i per altra banda si el carrer el construïm en molts obstacles, aleshores no afavorim la continuïtat del joc. També estem limitant molt el joc a unes poques modalitats.

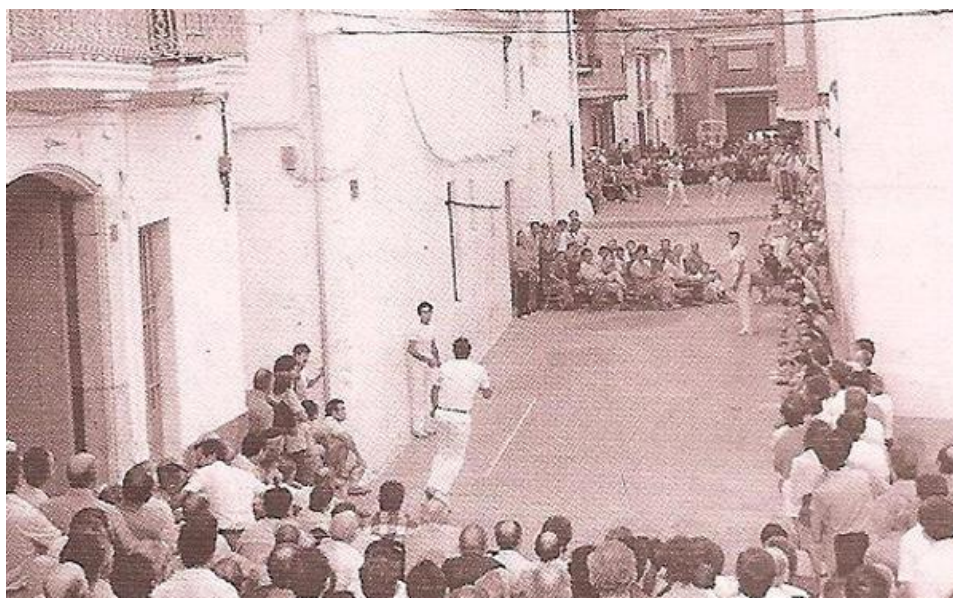

Figura 18: Partida a Galotxa en un carrer natural

Font: Levante.com

Com es pot observar a la figura 18, en el passat sempre es jugava en el carrer, i la gent del poble sempre s'acostava a veure la partida, ja que el carrer e trobava situat normalment en el centre del poble. Actualment, les instal·lacions estan ubicades en els poliesportius, majoritàriament a les afores del poble, això ocasiona la pèrdua d'espectadors.

5.3.2 FUTUR DEL CARRER ARTIFICIAL DE PILOTA

Pel que es refereix a l'apartat de futur de la instal·lació del carrer artificial, a les entrevistes es preguntava sobre aquest tema, on la pregunta a respondre era; **El carrer artificial creus que és una instal·lació amb futur? Quin?**

Sobre aquesta pregunta, tots els experts han opinat i s'han esplaïat diguent, en el que pensaven. Josep Tarín comentava que:

Sí, els carrers artificials son la única manera de mantenir les modalitats habituals del joc al carrer (llargues, galotxa, raspall...) facilitant la seua pràctica als clubs corresponents, així com a les seues escoles. Les escoles de galotxa, on més carrers artificials hi ha, estan entre les més estructurades, i d'on continuen eixint jugadors per a la modalitat.

David Sarasol al igual que Josep Tarín diu que si que és el futur, però posa en entre dit algun dels desavantatges:

De fet, sols a Quart de les Valls es juga lliga al carrer natural. Ja fa anys que la resta es disputa en carrer artificial. I els entesos solen dir que era millor el natural, per la senzilla raó que estava al poble i la gent anava perquè passava per allí. Ara que estan als poliesportius, en molts d'ells no va la gent perquè ha d'eixir del poble. Però, en la pràctica, és com el trinquet, un recinte tancat sols per jugar a pilota.

Per altra banda, Victor Iñúrrria no està d'acord amb els altres experts i comenta que: "El futur no depèn del carrer artificial sinó de les pautes i dedicació que la gent en general i els aficionats en particular passen i promoguen".

L'últim entrevistat, Jordi Naya, opina igual que Victor Iñúrrria, en que els carrers o les instal·lacions no són el futur: "el futur el fem les persones amb la gestió i aprofitament d'aquestes instal·lacions, ja he dit abans que existeixen moltes instal·lacions tancades per poc o amb mal ús".

6 CONCLUSIONS

Després d'haver descrit el que és la instal·lació del carrer artificial de pilota, haver elaborat la catalogació de tots els carrers de la Comunitat Valenciana i després d'analitzar les opinions dels diferents experts, arribem a la conclusió de que:

- 1.- **La catalogació de carrers artificials** de pilota de la Comunitat Valenciana que s'ha realitzat **feia molta falta**
- 2.- Deurien haver **més carrers artificials de pilota.**
- 3.- **Canxa de pilota és** qualsevol lloc **on es practica pilota.**
- 4.- Es pot dir que dins de la instal·lació dels carrer artificial hi ha **carrers artificials de raspall.**
- 5.- És una instal·lació que **promociona molt bé la Pilota Valenciana.**
- 6.- **El foment** que s'està fent per part **de les institucions és insuficient**
- 7.- És una **instal·lació amb** molt de **futur.**

7 REFLEXIÓ FINAL

Gràcies a l'elaboració d'aquest treball, he pogut aprendre molt més sobre l'esport autòcton dels valencians, la pilota valenciana, i més en concret sobre les seues instal·lacions, en aquest cas la del carrer artificial, que per a mi era quasi desconeguda. Tota la recerca d'informació que he realitzat, m'ha servit de gran ajuda per aprendre i per a introduir-ho en el treball. Cal donar les gràcies al museu de la pilota de Genovés, que ha intervingut amb aquest, facilitant-me llibres, articles i fotografies que no es troben a quasi ningun lloc.

La catalogació de carrers artificials de pilota de la Comunitat Valenciana, m'ha ajudat a conèixer els pobles i comarques que compten amb instal·lacions d'aquest tipus i tota l'afició al nostre joc que aquestes comporten, ja que abans de començar el treball no comptava en que n'hi havia tantes instal·lacions d'aquest tipus i tanta afició al voltant d'elles.

Per altra banda, pel que fa als resultats extrets per part dels experts podem dir que ens han servit de molt, ja que no tots tenien el mateix punt de vista i el mateix pensar, en aquest cas hi havia de tot un poc. Cal dir que queda clar el que **és canxa de pilota, i el que és carrer artificial de raspall, a més de la importància** que tenen aquestes instal·lacions en el món de la pilota valenciana, per promocionar-la i per crear afició. I com no, el futur que aquesta té, encara que per a molts ja és el present.

En definitiva, ha sigut una molt bona experiència l'haver realitzat aquest tipus de treball, i m'agradaria que no es quedés guardat dins d'un calaix, que puga servir per a conscienciar a les autoritats i a la Federació de Pilota Valenciana, al igual que a tots, de la importància que tenen aquestes instal·lacions, que la pilota valenciana està molt viva i necessitem que continue així. S'ha de fer tot el possible per dignificar-la ja que s'ho mereix tot.

8 LIMITACIONS I PROPOSTES DE TREBALLS FUTURS

Pel que es refereix a les limitacions de l'estudi realitzat, vaig a exposar alguns dels problemes que he tingut i algunes millores que hagueren anat bé.

1. La catalogació s'ha elaborat de manera molt general. Podria haver sigut molt més específica, centrant-se en cadascun dels carrers artificials de pilota, però aquesta ja hauria sigut més bé feina d'un treball com una possible tesi.
2. Sols s'ha fet la entrevista a quatre experts en pilota valenciana i amb molt poques preguntes. Realment, crec que les entrevistes hagueren tingut que ser un poc més llargues i elaborades, i passar-la a algun expert més. Victor Agulló és un dels experts que tenia en ment, apart dels que ja tenia, però al final, per diferents problemes no vaig arribar a hora a comptar amb la d'ell, ja que va ser tot molt precipitat.
3. Ens haguera agradat molt fer una taula redona, però degut a les dificultats per part de tots de ajuntar-se, no ho vam poder fer. Una taula redona haguera suposat un intercanvi d'opinions entre els diferents experts i un debat molt interessant.

Per últim, pel que es refereix a l'apartat de treballs futurs, podria dir que m'agradaria realitzar un estudi de totes les instal·lacions que hi ha, i conèixer la seua historia. Em refereixo a instal·lacions prou desconegudes com la dels frontons amb frares, les galotxetes o els trinquets de pilota grossa, que són instal·lacions que estan molt vives a mols pobles de la Comunitat Valenciana i que fan una funció molt bona de promoció de la pilota valenciana i que estan oblidades per la majoria de gent, tot i ser de les més antigues de totes, més que els trinquets i que els carrers artificials. S'ha de tindre en compte, que la pilota valenciana no sols té la modalitat de raspall i d'escala i corda, hi han moltes més, i s'han de promocionar totes, al igual que les seues instal·lacions.

9 REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Agulló, V., i Agulló, R. (2017). Aspectes històrics i sociològics de la Pilota Valenciana. Curs d'entrenador 2017.
- Bravo, A. (2014). Juegos y deportes tradicionales: El juego de Pelota Valenciana. Retrieved from <https://www.yumpu.com/es/document/view/17306078/pilota-valenciana-toni-bravo-museo-del-juego/5>
- Cerdà, P., i Mascarell, P. (2009). *La revolució va de bo*. València: PUV.
- Chorro, J. L. (n.d.). Estadística aplicada a Psicología [webgid]. Retrieved from http://www.uv.es/webgid/Descriptiva/331_mtodos.html
- Conca, M. (2013). Les Modalitats. In *Faixa Roja, Faixa Blava, La Pilota Valenciana*. Gráficas Vernetta.
- Consejo Superior de Deportes. (2006). *Instal·lacions Esportives de la Comunitat Valenciana*. Retrieved from <http://www.csd.gob.es/csd/estaticos/inst-dep/censo/publicaciones-censo-2005-valencia.pdf>
- Conselleria de Cultura, educació i ciència. DIARI OFICIAL DE LA GENERALITAT VALENCIANA, Pub. L. No. 3.703 (2000). Retrieved from http://www.dogv.gva.es/datos/2000/03/07/pdf/2000_X1726.pdf
- Costa, C. (2016). La galotxa: passió i reglaments. In *LA PILOTA VALENCIANA. Pràctica, ciència i codi*. València: Universitat de València.

-
- Federació de pilota valenciana. (2011). Instal·lacions. Retrieved from <http://fedpival.es/installacions>
- Federació de pilota valenciana (FPV). (2012, June 22). Reglament general de competicions. Retrieved from <http://fedpival.es/pdf/normatives/doc973.pdf>
- Ferrer, J. (2010). Tipos de muestreo [blog]. Retrieved from <http://metodologia02.blogspot.com.es/p/tipos-de-muestreo.html>
- Fetterman, D. M. (2010). *Ethnography: Step-by-step*. California: SAGE Publications.
- Garcia, G., i Llopis, F. (1991). *Vocabulari del joc de pilota*. València: Gràfiques Colomar, SA, d'Oliva.
- Heinemann, K. (2008). *Introducción a la metodología de la investigación empírica* (2ª edición). Badalona: Editorial Paidotribo.
- Iñúrrria, V. (2013). Estudi històric-evolutiu del joc de pilota valenciana. In *Faixa Roja, Faixa Blava, La Pilota Valenciana*. Gráficas Vernetta.
- Llopis, F. (1999). *El joc de pilota valenciana* (Segona edició). València: Carena Editors.
- Llopis, J. (2016). Classificació i proposta de normativa per als trinquets. Retrieved from <http://www.pilotaveu.com/documents/tfg-josep-definitiu.pdf>
- Martínez, J. A. (2012). *Anàlisi dels factors de rendiment en pilota valenciana: una proposta per a l'educació superior*. Universitat d'Alacant, Alacant. Retrieved from http://www.pilotaveu.com/documents/tesi_jose_antonio_martinez.pdf

Millo, L. (1976). *El Trinquet*. València: Prometeo.

Mollà, T. (1994). *El Genovés* (1ª edició: desembre 1994). València: TÀNDEM EDICIONS.

Ramos, L. (2016). Similituds i diferències de les modalitats de pilota segons la praxeologia. In *LA PILOTA VALENCIANA Pràctica, ciència i codi*. València: Universitat de València.

Sánchez, V. (2013). *El fenómeno senderista en España. Análisis por un panel de expertos*. Universitat de València, Valencia.

Santandreu, R. (2015). Instal·lacions [diari digital]. Retrieved from <http://www.pilotaveu.com/pagina-estatica/installacions>

Soldado, A. (1998). *Joc de Pilota, Historia de un Deporte Valenciano*. Publitrade, grupo de comunicación.

Venemedia. (2014). Definición de Metodología. Retrieved from <http://conceptodefinicion.de/metodologia/>

Vera, L. (2008). LA INVESTIGACIÓN CUALITATIVA. Retrieved from <http://www.ponce.inter.edu/cai/Comite-investigacion/investigacion-cualitativa.html>

Vilalta, S. (1986). *Estudi tipològic i catàleg dels trinquets*. València: Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.

10 ANNEXES

ANNEXE 1 ENTREVISTES COMPLETES DELS EXPERTS

Entrevista N°1

Taula 7: Entrevista completa a l'expert en pilota valenciana Josep Tarín

ENTREVISTAT N° 1	
Nom entrevistat	JOSEP TARÍN
1	Quina relació tens en la pilota? Vaig començar, i continue, com a jugador i aficionat a la mateixa, passant després pels comitès de galotxa i raspall com a voluntari, i actualment treballador en la FPV.
2	Creus que les instal·lacions específiques de pilota valenciana que hi ha a la Comunitat Valenciana són suficients? La principal reclamació per part de qualsevol club o escola de pilota és tindre una instal·lació, de manera que no hi ha suficients. Depèn també de les modalitats, per exemple, en el cas del raspall pot haver el mateix nombre de trinquets que de clubs, mentre que en la modalitat de llargues només hi ha dos carrers artificials, Benidorm i Tibi. El problema el tens quan hi ha instal·lacions sense ús, el qual caldria potenciar pel propi ajuntament local.
3	Respecte a les instal·lacions de pilota valenciana, quins aspectes creus que impedeixen el seu desenvolupament? El principal entrebanc que trobes quan demanes a una entitat pública una obra nova de pilota, és el cost de la mateixa. També, cal tindre en compte que la quantitat d'usuaris potencials, junt a la voluntat política, pot ser determinant a l'hora de plantejar-se fer un recinte exclusiu per a un esport. Una volta construïda, cal que la població tinga en funcionament un club actiu, o que s'organitze des del propi ajuntament una escola municipal de pilota. De poc val fer una gran despesa inicial en la construcció d'una instal·lació, si després no s'inverteix en el seu manteniment, no tan sols el del recinte, sinó també el dels usuaris. No pareix sensat demanar que un ajuntament es faça càrrec de construir, per exemple, un trinet amb diners públics, on posteriorment tan sols es faran partides professionals (espectacle privat), sense incentivar una base de xiquets (escoles) i aficionats (clubs), que puguen omplir-lo. Es poden fer activitats, no exclusivament de pilota, per a que la gent entre a la instal·lació, i puga conèixer tant el recinte com la pilota valenciana, i a ser possible, que tornen després.
4	Què és per a tu una Canxa de Pilota? Creus que canxa de pilota és el mateix que un carrer artificial, però sense elements salients (balcons, finestres...), Perquè? Qualsevol lloc artificial on es jogue a pilota Per a mi un carrer artificial es una canxa, com també ho es un trinet, una galotxeta o un frontó. Hi ha carrers artificials que al no tindre quasi obstacles pareixen caixes buides amb només quatre parets, i als quals tan sols els falta tindre una escala per a ser un trinet.

5	Què és per a tu un carrer artificial? I quin paper té?
	Una instal·lació que simula un carrer natural. Per a moltes poblacions ha estat el lloc on poder jugar i entrenar sense molestar al veïnat del carrer natural on habitualment es jugava. De manera que no s'ha abandonat el joc al carrer, tot i perdre algunes de les seues peculiaritats.
6	Existeix la denominació trinquet de galotxa? I trinquet de Raspall?
	Un trinquet es un recinte tancat amb escala lateral i amb palquet, independentment de la modalitat que es practique al seu interior.
7	Creus que és important tindre una catalogació de tots els carrers artificials de la Comunitat Valenciana?
	Per suposat, de manera que qualsevol persona puga saber on adreçar-se tant a jugar com per a veure una partida de qualsevol modalitat.
8	Referent als carrers artificials, hi han carrers artificials de raspall, i altres de galotxa?
	Que es jugue en un carrer a una modalitat o altra vindrà determinat per l'ús que se li done, o en tot cas, per reunir unes millors condicions per a una o altra pràctica esportiva. Per exemple, en el carrer de pilota de Tibi, uns dels més recents, el club local juga a llargues, igual que la seua escola, però els xiquets també poden practicar altres modalitats com el raspall o la galotxa.
9	Referent als pobles on no hi ha tanta afició a la pilota valenciana i sense tenir en compte el trinquet, ja que és molt més costós de construir. Creus que la instal·lació del carrer artificial pot ajudar a fomentar la pilota i créixer l'afició?
	No deuria d'haver tanta diferència de pressupost entre una instal·lació i altra, això ja es cosa del projecte en qüestió. Caldria que cada poble tinguera una instal·lació conforme la preferència dels seus jugadors, i per això cal tindre primer una escola. En quan tens un recinte tancat on jugar i, sobretot, entrenar sense molestar al veïnat ja tens molt de camí fet.
10	En els pobles que són més menuts, veus més important la creació d'un trinquet o d'un carrer artificial? Perquè? Potser una alternativa al trinquet?
	No crec que s'haja de fer una discriminació entre una instal·lació o altra, el més important serà quina modalitat és l'habitual del lloc en qüestió. Si el que es vol és tindre un lloc on jugar a pilota, amb dues muralles tens prou, de manera que el fet de ser un recinte més barat pot facilitar l'inici de l'activitat. Per exemple a Moixent començaren fent una canxa amb només eixes dues parets, i després han construït l'escala. I en canvi hi ha poblacions com Massalfassar que tenen el trinquet pegat al carrer artificial i com la majoria de jugadors practiquen la galotxa, el trinquet queda per a entrenar i per a l'escola. El que és important, i realment fa falta, és que cada poble puga tindre una instal·lació, siga la que siga. No tenen perquè ser una alternativa, son elements que es poden complementar perfectament. Tot depèn de la modalitat que es jugue a la població en qüestió. Les escoles haurien d'utilitzar ambdós recintes, ja que la tècnica que pot donar-te una no és la mateixa que l'altra. Per exemple, en un carrer natural has d'estar pendent de més elements a part de la com les finestres, el rastell, si pega en una teulada i torna cap avant... un bon carrer artificial hauria de conservar elements del natural. El problema del carrer pot ser la falta de piloteig, que pot ser un punt a favor del trinquet, al tindre menys obstacles. Al trinquet, en canvi, hi ha menys incertesa al joc, cosa que afavoreix els jugadors de potència.

11 Quins avantatges i desavantatges trobes en la instal·lació del carrer artificial?

Un carrer artificial pot ser més senzill de construir, i et pot servir per a jugar a raspall, llargues i galotxa. En canvi, no podràs practicar escala i corda ni frontó. El fet de tindre uns pocs elements en el terreny de joc facilita que els jugadors hagen de ser més tècnics, ja que han de controlar més la pilota per evitar precisament aquests obstacles, i no ho confien tot exclusivament en la pegada. Així mateix, has d'estar més pendent dels possibles efectes de la pilota, que no colpeja sempre parets llises.

12 El carrer artificial creus que és una instal·lació amb futur? Quin?

Sí, Els carrers artificials son la única manera de mantenir les modalitats habituals del joc al carrer (llargues, galotxa, raspall...) facilitant la seua pràctica als clubs corresponents, així com a les seues escoles. Les escoles de galotxa, on més carrers artificials hi ha, estan entre les més estructurades, i d'on continuen eixint jugadors per a la modalitat.

Entrevista N°2

Taula 8: Entrevista completa a l'expert en pilota valenciana David Sarasol

ENTREVISTAT N° 2	
Nom entrevistat	DAVID SARASOL
1	Quina relació tens en la pilota? Director del Museu de la Pilota que hi ha al Genovés. Coordinador de les exposicions Faixa Roja i Faixa Blava
2	Creus que les instal·lacions específiques de pilota valenciana que hi ha a la Comunitat Valenciana són suficients? No, perquè s'han fet malament, exceptuant la del col·legi Joan Fuster de Sueca, la resta son un despropòsit.
3	Respecte a les instal·lacions de pilota valenciana, quins aspectes creus que impedeixen el seu desenvolupament? No entenc molt bé la pregunta, però, tota canxa construïda amb deficiències impedeix el seu perfecte desenvolupament. Si un jugador té entrebancs que no deuriem d'estar, no pot entrenar en condicions.
4	Què és per a tu una Canxa de Pilota? Creus que canxa de pilota és el mateix que un carrer artificial, però sense elements salients (balcons, finestres...), Perquè? Simplement el lloc on es juga, ja siga trinquet, carrer, frontó o qualsevol altra No, canxa és qualsevol lloc on es juga, el terreny, ja siga d'un trinquet, carrer o frontó. De fet, ja apareix documentada en la revista Il·lustració artística en 1891
5	Què és per a tu un carrer artificial? I quin paper té? El carrer que es construeix per a la pràctica de modalitats que, tradicionalment es jugaven als carrers dels pobles, però què, degut als entrebancs que pel temps han aparegut (enllumenat, vehicles a motor, persianes, etc.) ha fet que es construisquen, principalment als poliesportius.

El mateix que el natural, jugar. El que passa és que es van construir perquè van sorgir molts entrebancs, com la quantitat de vehicles, fanals o persianes. Aquests carrers ara son sols per jugar a pilota, ja no molesta el fet que hi hagen vehicles o qualsevol altra cosa.

6 Existeix la denominació trinquet de galotxa? I trinquet de Raspall?

Sí, però, perquè algú ho va denominar així, ja que un trinquet qualsevol serveix, tant per a jugar a raspall com escala i corda. A més a més, també els gasten per jugar a galotxa. El fet de dir-li trinquet de galotxa ja no ho veig tant correcte, ja que, realment son carrers, no tenen escala (amb algunes excepcions, com Albuixech, per exemple), i tenen voreres, balcons, portes i finestres, tal qual un carrer.

7 Creus que és important tindre una catalogació de tots els carrers artificials de la Comunitat Valenciana?

És importantíssim tindre la catalogació de totes les instal·lacions que hi ha, tant de carrers com de trinquets o frontons. Amb mesures i especificacions tècniques. Si ho tens, es poden realitzar estudis i vore les necessitats o mancances.

8 Referent als carrers artificials, hi han carrers artificials de raspall, i altres de galotxa?

Sí, segons la modalitat que es juga en el poble on el fan, però, qualsevol serviria per a altres modalitats. El que passa és que el solen fer de les característiques per al que va a ser utilitzar. Per exemple, a Tibi o Benidorm s'han fet carrers per jugar a llargues, servien per a altres modalitats, però, com allí juguen a llargues, els han fet més llargs que altres. A Polinyà, Quatretonda o Gavarda els han fet per a jugar a raspall, amb particularitats com l'escala a Quatretonda. I a l'Horta Nord, quasi tots son per a galotxa, amb finestres, portes o voreres i, alguns, tenen particularitats com l'escala a Albuixech o més llargària a Godelleta, per exemple

9 Referent als pobles on no hi ha tanta afició a la pilota valenciana i sense tenir en compte el trinquet, ja que és molt més costós de construir. Creus que la instal·lació del carrer artificial pot ajudar a fomentar la pilota i créixer l'afició?

Sí, el millor per a que un jugador, siga aficionat o professional, és poder entrenar en una canxa, siga trinquet o carrer, ja que sempre podrà practicar les distintes jugades. Pobles que no tenen trinquet, però sí carrer artificial, encara que no és el mateix, sempre podran entrenar o jugar. Per exemple, Quatretonda té carrer artificial, al voltant d'ella ha desenvolupat un club i, recentment, una escola què, després de quatre o cinc anys, està donant resultats.

10 En els pobles que són més menuts, veus més important la creació d'un trinquet o d'un carrer artificial? Perquè? Potser una alternativa al trinquet?

El millor és tindre el carrer artificial de la modalitat que practiques, però, en cas de no tindre-la, sempre serà millor un carrer a no tindre res.

Ara, si un poble menut com Bonrepòs, per exemple que va construir un trinquet en el seu dia, possiblement, donava igual el tipus de canxa que construïra.

Un altre exemple, el Puig, té frontó que és la modalitat que practica, però, la seua escola també practica escala i corda i galotxa, anant a Museros al trinquet i a Puçol al carrer de galotxa. No té eixes canxes, però va als pobles veïns que en tenen. Tampoc és precís tindre-la perquè sí poden anar al poble veí.

En cas de no tindre sí, però son coses diferents, encara que es pareguen com a instal·lacions. Això ho poden contestar millor els jugadors professionals, el trinquet és un espai més net, sense entrebancs. Podria dir-se que és com jugar a futbol en un camp d'herba o un de terra.

També va en funció del pressupost. Abans es feia la canxa que es necessitava. Ara per ara, si no hi ha pressupost, un trinquet és més costós, sempre poden fer altre tipus de canxa. Però, si un poble juga a galotxa, el normal es que facen un carrer. Encara què, el millor,

	segons els experts, és el trinquet. De fet, el jugador que s'ha criat al trinquet, sol tindre molts més recursos
11	Quins avantatges i desavantatges trobes en la instal·lació del carrer artificial? Un trinquet o un frontó són canxes netes, sense entrebancs, un carrer artificial, igual que el natural, té molts entrebancs (voreres, rastells, portes i finestres, balcons, etc.), i això fa que el joc siga imprevisible. De fet, els carrers artificials s'han construït imitant als naturals, per això, pels entrebancs i, tal volta, siga més difícil aprendre com cal. Es diu que el trinquet és molt millor per l'aprenentatge.
12	El carrer artificial creus que és una instal·lació amb futur? Quin? Ja és de futur, de fet, sols a Quart de les Valls es juga lliga al carrer natural. Ja fa anys que la resta es disputa en carrer artificial. I els entesos solen dir que era millor el natural, per la senzilla raó que estava al poble i la gent anava perquè passava per allí. Ara que estan als poliesportius, en molts d'ells no va la gent perquè ha d'eixir del poble. Però, en la pràctica, és com el trinquet, un recinte tancat sols per jugar a pilota.

Entrevista N°3

Taula 9: Entrevista completa a l'expert en pilota valenciana Victor Iñúrrria

ENTREVISTAT N° 3	
Nom entrevistat	VICTOR IÑÚRRRIA
1	Quina relació tens en la pilota? He sigut jugador i aficionat tota la vida. Vaig crear la Federació de Pilota Valenciana, essent el seu Primer President durant més de 10 anys.
2	Creus que les instal·lacions específiques de pilota valenciana que hi ha a la Comunitat Valenciana són suficients? Caldria prèviament relacionar eixa pregunta amb la realitat social en cada localitat i els procediments institucionals i locals per tal de crear afició i coneixement, perquè tot està íntimament relacionat.
3	Respecte a les instal·lacions de pilota valenciana, quins aspectes creus que impedeixen el seu desenvolupament? Eixa pregunta demana tot un seguit d'estudis i contrastos d'opinions. En principi les característiques formals que en els temps actuals estan limitades pel què els mitjans de comunicació exigeixen, tant pel que fa a la ubicació d'espectadors, quantitat de públic possible, comoditat, visió, etc. en cada instal·lació.
4	Què és per a tu una Canxa de Pilota? Creus que canxa de pilota és el mateix que un carrer artificial, però sense elements salients (balcons, finestres...), Perquè? Per a mi i per a qualsevol, seguint l'origen d'aquesta paraula procedent del "Quetxua", és una superfície que per les seues característiques permet la practica d'alguna modalitat de Pilota.

	Canxa és el lloc adient per la pràctica de la pilota, per tant qualsevol instal·lació que ho permetia serà una canxa de joc, i podrà estar dedicada a una sola modalitat o a varies, segons les seues característiques formals.
5	Què és per a tu un carrer artificial? I quin paper té? És una canxa que tractant d'eliminar els entrebancs que la vida actual s'oposa a la pràctica de la pilota en els carrers naturals, permet que es conserve la il·lusió pel joc de pilota.
6	Existeix la denominació trinquet de galotxa? I trinquet de Raspall? Les paraules les creen els humans i la seua aplicació depèn del què es vullga dir. Tot són revoltes sobre el nom de la Canxa i la decisió de a què dedicar-la, sempre que formalment es configure per a una determinada modalitat de joc o siga totalment lliure, i això si, acoblable.
7	Creus que és important tindre una catalogació de tots els carrers artificials de la Comunitat Valenciana? Tot el què siga major i més completa informació haurà d'ésser benvinguda.
8	Referent als carrers artificials, hi han carrers artificials de raspall, i altres de galotxa? Resposta en la pregunta 6.
9	Referent als pobles on no hi ha tanta afició a la pilota valenciana i sense tenir en compte el trinquet, ja que és molt més costós de construir. Creus que la instal·lació del carrer artificial pot ajudar a fomentar la pilota i créixer l'afició? La veritat és que dependrà de la ubicació del carrer artificial, perquè la realitat ha dit que si el carrer artificial es troba lluny del poble i la seua manca de caliu popular, moltes instal·lacions han estat i estan infrutilitzades. Cal fer-ne però pensant en la ubicació i que no es perga l'ambient social i esportiu.
10	En els pobles que són més menuts, veus més important la creació d'un trinquet o d'un carrer artificial? Perquè? Potser una alternativa al trinquet? Un trinquet és una instal·lació d'alt cost i sols seria bona la seua creació quan la demanda local o comarcal o demanés. Altra cosa ben distinta seria la creació i valoració d'una escola de pilota en lloc adient, on els menuts, conduïts pels majors, anés augmentant la demanda.
11	Quins avantatges i desavantatges trobes en la instal·lació del carrer artificial? No contesta
12	El carrer artificial creus que és una instal·lació amb futur? Quin? El futur no depèn del carrer artificial sinó de les pautes i dedicació que la gent en general i els aficionats en particular passen i promoguen..

Entrevista N°4

Taula 10: Entrevista completa a l'expert en pilota valenciana Jordi Naya

ENTREVISTAT N° 4	
Nom entrevistat	JORDI NAYA
1	Quina relació tens en la pilota? Sempre m'ha agradat, en el meu poble de xicotet veia als homes com jugaven al carrer i em cridava l'atenció. Els meus avis havien estat jugadors i en ma casa es semblava bé que jo provarà de jugar. En l'escola alguns amics començarem a jugar a paret en els esbarjos i els caps de setmana, abans de que feren la partida els majors els xiquets anaven al carrer a jugar. Als 14 anys vaig entrar per primera vegada en un trinquet i vaig vore una partida d'escala i corda, tot hem va semblar molt bonic. He jugat molt a pilota i m'agraden totes les modalitats, m'agrada mostrar la pilota als meus alumnes, m'agrada l'ambient popular del joc al carrer i m'agrada sentir-me unit als meus avantpassats gaudint d'una activitat que ells també varen fer en el seu temps. He estat durant molts anys jugador de llargues, he estat monitor de pilota de diverses escoles, vaig ajudar a l'organització i desenvolupament del primer Mundial de Pilota en Valencia, he estat preparador físic de les escoles de tecnificació, he format part de grups de treball i d'investigació en pilota i actualment estic ajudant en l'organització dels cursos d'entrenador.
2	Creus que les instal·lacions específiques de pilota valenciana que hi ha a la Comunitat Valenciana són suficients? No ho se, crec que caldria un estudi estadístic i sociològic per saber-ho. El que pense es que hi ha moltes instal·lacions que estan mal gestionades, el món de la pilota ha estat molt anàrquic durant molt de temps, la gent es reunia per jugar sense cap tipus d'organització ni estructura. Crec que s'ha viscut una època de molta construcció de instal·lacions (carrers i trinquets) però sense massa previsió de futur ni cap estudi de viabilitat, sembla que sols importava construir per al dia de la inauguració i no tenien cap pla de futur. Per altra banda a nivell educatiu s'ha construït molt, però amb poc control i aprofitament. Les construccions dels centres d'educació primària tenen unes mesures infla dimensionades que les fan poc aprofitables. A nivell de secundària les dimensions milloren un poc però els errors continuen apareixent: no hi ha pendent de les escales, no existeixen tamborins, els frontons no tenen una amplària adequada, les estructures de ferro i la il·luminació estan mal ubicades... Però el problema més gros és que el professorat està poc format i la instal·lació està infrautilitzada tant a nivell del centre com a nivell del municipi.
3	Respecte a les instal·lacions de pilota valenciana, quins aspectes creus que impedeixen el seu desenvolupament? El problema són les persones que tenen que gestionar el seu ús. Cal revisar el paper i les funcions que desenvolupen: els ajuntaments i els clubs de pilota. Si tenim una instal·lació, si el club esta ben organitzat i si l'ajuntament recolza, aleshores hi haurà activitat. Està clar que podem filar prim i analitzar aspectes com, llargàries, amplàries, la il·luminació o el sostre de la instal·lació que poden afavorir molt la pràctica del joc sobre tot durant els mesos d'hivern quan el dia és molt curt.

4	Què és per a tu una Canxa de Pilota? Creus que canxa de pilota és el mateix que un carrer artificial, però sense elements salients (balcons, finestres...), Perquè? Una instal·lació creada específicament per a la pràctica de la pilota i sense cap tipus d'obstacle. Si, açò és el que es donava a entendre en les primeres retransmissions televisives on apareixien partides de galotxa i el comentaristes es referien a canxes quan parlaven de instal·lacions com la de Godella i de carrers artificials quan parlaven d'instal·lacions com la de Sollana.
5	Què és per a tu un carrer artificial? I quin paper té? Es un carrer creat per a jugar a pilota, amb les característiques pròpies d'un carrer com són els obstacles de les teulades, balconades, portes, canaleres, voreres etc. És un carrer de mentides, en el sentit que no és un carrer amb cases habitades. Té la funció de facilitar la pràctica del joc, donat que així no hi ha problemes per tenir que llevar els cotxes estacionats, no perds les pilotes durant el joc, no es queixen els veïns, no hi ha perill de trencar els vidres d'una casa, ... Però en contraposició el que fem es traure el joc del seu indret natural i perdem aficionats. És a dir el joc perd visibilitat i popularitat.
6	Existeix la denominació trinquet de galotxa? I trinquet de Raspall? En terres valencianes, quan parlem de trinquet tenim una idea bastant clara del que volem dir, és a dir un recinte tancat per jugar a pilota amb una llargària al voltant dels 50 metres i una amplària al voltant del 10 metres. A més a més tots els trinquets tenen en una de les dos parets llargues (muralles) tenen una escala entre dos i quatre graons. Però les expressions de trinquet de galotxa o trinquet de raspall jo no les he utilitzat mai.
7	Creus que és important tindre una catalogació de tots els carrers artificials de la Comunitat Valenciana? Sí, en el sentit de poder oferir aquestes instal·lacions a la població o els clubs de pilota.
8	Referent als carrers artificials, hi han carrers artificials de raspall, i altres de galotxa? Si, i a més a més hi ha carrers artificials de Llargues com per exemple el que han construït en el poliesportiu de Benidorm. Segons les característiques es pot considerar que afavoreix més una modalitat o altra. Per exemple hi ha carrers artificials com el de Bèlgida que es nota que estan fets per afavorir el joc de raspall donat que sols hi ha una paret llarga i elevada construïda per al joc. Mentre que els carrers per jugar a galotxa tenen les dos parets altes i llargues per jugar i els carrers de Llargues tenen una alçada més elevada per afavorir que la pilota no toque el sostre en el traure.
9	Referent als pobles on no hi ha tanta afició a la pilota valenciana i sense tenir en compte el trinquet, ja que és molt més costós de construir. Creus que la instal·lació del carrer artificial pot ajudar a fomentar la pilota i créixer l'afició? Pot ajudar per suposat, però el més important són les persones que organitzen i gestionen l'activitat de la pilota. Si no hi ha escola que treballa pels xiquets, si no hi ha club que participe en competicions o organitze tornejos locals, aleshores no hi ha futur.
10	En els pobles que són més menuts, veus més important la creació d'un trinquet o d'un carrer artificial? Perquè? Potser una alternativa al trinquet? Ni una cosa ni l'altra, en els pobles més menuts jo afavoriria que jugaren en el carrer de tota la vida i que no perderen les tradicions. Ara, una instal·lació per a que els xiquets entrenen per exemple un canxa de 40 metres de llarg per 8 metres d'ample i sense escales podria afavorir el joc de casi totes les modalitats entre els xiquets.

Si, en el sentit d'abaratir costos o en el sentit de crear una oferta compensada de instal·lacions a nivell comarcal. Es a dir, caldria abans de construir fer un estudi general de les necessitats, del projecte de futur i també de les instal·lacions que ja existeixen i estan pròximes. No te massa trellat que en un àrea de 25 kilòmetres a la redona d'una comarca s'hagen construït 3 trinquets i no tinguen cap carrer artificial, cap canxa amb dimensions reduïdes o un frontó de frares

11 Quins avantatges i desavantatges trobes en la instal·lació del carrer artificial?

L'avantatge és que segurament es pot abaratir bastant la construcció. El desavantatge dels carrers és que elimines del joc el seu indret natural i per altra banda si el carrer el construïm en molts obstacles, aleshores no afavorim la continuïtat del joc. També estem limitant molt el joc a unes poques modalitats.

12 El carrer artificial creus que és una instal·lació amb futur? Quin?

Els carrers o les instal·lacions no són el futur, el futur el fem les persones amb la gestió i aprofitament d'aquestes instal·lacions, ja he dit abans que existeixen moltes instal·lacions tancades per poc o amb mal us.

ANNEXE 2 FOTOGRAFIES DE CARRERS ARTIFICIALS DE PILOTA

Figura 19: Carrer artificial d'Alcublas

Font: ppalcublas

Figura 20: Carrer artificial de Faura

Font: www.grupoquesada.com

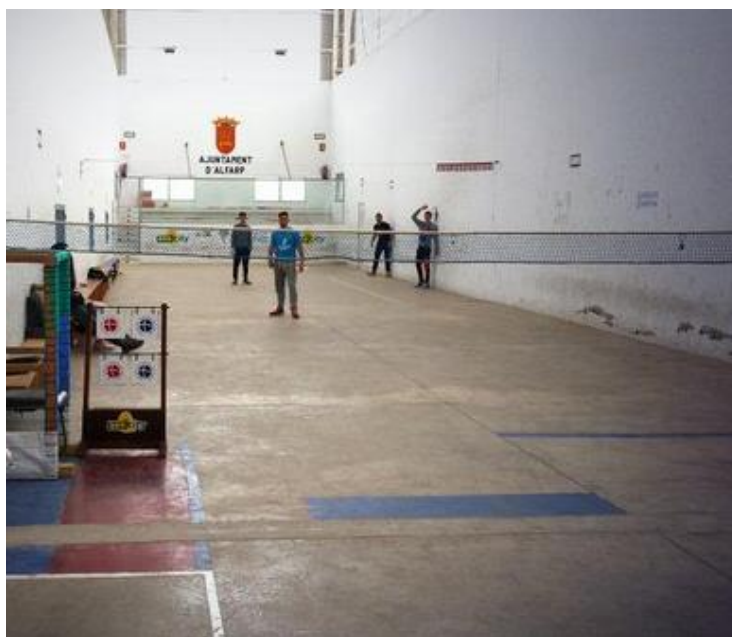

Figura 21: Carrer artificial d'Alfarp

Font: Pilotaveu.com

Figura 22: Carrer artificial de Godella

Font: FPV

Figura 23: Carrer artificial de Xirivella

Font: FPV

Figura 24: Carrer artificial de Benifaió

Font: Ajuntament de Benifaió

Figura 25: Carrer artificial de Calp

Font: Museu de la pilota

Figura 26: Carrer artificial d'Almenara

Font: josecarlosfotografia.com

Figura 27: Carrer artificial de Puçol

Font: Museu de la pilota

Figura 28. Carrer artificial de Polinyà de Xúquer

Font: polinyàdelxuquer.es

Figura 29: Carrer artificial de Aldaia

Font: FPV

Figura 30: Carrer artificial de Foios

Font : el blog de palanca

Figura 31: Carrer artificial de Beniparrell

Font: FPV

Figura 32: Carrer artificial de Benidorm

Font: Museu de la pilota

Figura 33: Carrer artificial de Gavarda

Font: Museu de la pilota

Figura 34: Carrer artificial de Tibi

Font: Club de pilota Tibi

Figura 35: Carrer artificial de pilota Massalfassar

Font: ajuntamentmassalfassar.es

Figura 36: Carrer artificial del Verger

Font: Pilotaveu.com